28ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 7594   17 ԱՊՐԻԼ 1911   ԿԻՐԱԿԻ
30 Avril 1911 28me année N.7594
نومرو ۷۵۹٤ ۱۷ نیسان ۱۳۲۷ بازار

ԱՐԵՒԵԼՔ

ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏ՝ Ե. ՕՏԵԱՆ
ՀԻՄՆԵԱԼ 1883ԻՆ   FONDÉ EN 1883   تاریخ تأسیسی ۱۸۸۳ . بازار ایرتسندن ماعدا هرکون نشر اولنور

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՕԼԻՍ - ԳԱԼԱԹԻԱ
« AREVELK »
JOURNAL ARMÉNIEN
DIRECTEUR-PROPRIÉTAIRE
KARÉKIN BOYADJIAN
CONSTANTINOPLE-GALATA

آره‌ولك
نسخه‌سی
۱۰ پاره
10 ՓԱՐԱ

آره‌ولك
یومی وسیاسی غزته
صاحب امتیاز ومدیری قره‌کین بویاجیان
درسعادت غلطه
ابونه فیأتلری پوسته اجرتیله برابر ولایات ایچون سنه‌لکی ۱۰۰ آلتی آیلغی ٥٤ غروشدر .

Բաժանորդագր.	Տարեկան	Վեցամսեայ
Գաւառներու	» 100	» 54 դրուշ
Արտասահման	» 35	» 20 ֆրք.

ԱՊՏԻՒԼ ՀԱՄԻՏԻ ՄԷԿ ՆՈՐ ԶՈՀԸ

ԹԵՐԶԵԱՆ ԳԵՐԱՊԱՅԾԱՌԻ ՄՏԱՅԻՆ ՎԻՃԱԿԸ

Մեր Հայ-կաթոլիկ եղբայրները այս միջոցին խորը մտմտուքի մը մատնուած են։ Ինչ որ մինչեւ հիմա անստոյգ կասկածանք մը, տարտամ երկիւղ մըն էր իրենց համար, այժմ սկսած է դժնդակ իրականութիւն մը դառնալ։ Ճշմարտութիւնը որ մինչեւ հիմա գովելի ու հասկընալի փափկանկատութեամբ մը կը քօղարկուէր, այլ եւս անկարելի պիտի ըլլայ ծածկել, հետեւապէս անխոհեմութիւն մը չպիտի համարուի անշուշտ որ այսօրուընէ հրապարակաւ ըսենք ինչ որ շատեր արդէն ժամանակէ մը ի վեր իրարու ականջին կը փսփսային՝ յուսահատ դառնութեամբ մը։

Երբ Հայ-կաթոլիկ հասարակութեան Երեսփոխանական Ժողովը Գույումճեան գերապայծառի մեքենայութիւններուն դէմ մաքառելով, վերջապէս միաձայնութեամբ կաթողիկոս-Պատրիարք ընտրեց Թերզեան սրբազանը, ընդհանուր խանդավառութեան ցոյցերու մէջ, գտնուեցան սակաւաթիւ անձեր, մանաւանդ Ատանայեցիներ, որոնք մօտէն ճանչցած էին Ն. Սրբազնութիւնը, վերջին աղետալի ջարդերէն ետքը, որոնք գովելով հանդերձ Թերզեանի ազգասիրական ու մարդասիրական ոգին, պարկեշտութիւնն ու անձնուիրութիւնը, շատ վերապահութեամբ կը դիտէին ցոյց տրուած խանդավառութիւնը։ Նոյն իսկ իրենցմէ մին որ նոր եկած էր Ատանայէն, չէր վարանիր բացէ ի բաց յայտարարելու ամենուն թէ՝ Ն. Սրբազնութիւնը Ատանայի ահռելի ջարդերէն ի վեր, իր կրած անասելի յուզմունքներուն հետեւանքով, կորսնցուցած էր մտային հաւասարակշռութիւնը։ Իրողութիւն մը որ արդէն ուրիշ զանազան արժանահաւատ աղբիւրներէ ալ հաստատուած էր դժբախտաբար։

Բայց, ափսո՜ս, ընտրողները կատարուած իրողութեան մը առջեւ կը գտնուէին, ընտրութիւնը եղած էր հազար ու մէկ դժուարութիւններէ ետքը եւ կարելի չէր բեկանել, յետոյ կը կարծուէր թէ լըսուած տարաձայնութիւնները չափազանց էին եւ մանաւանդ կը յուսացուէր որ տեղափոխութիւնը, աղէտքի վայրէն հեռացումը ու Պոլսոյ շրջանակի բարերար ազդեցութիւն մը պիտի ընէին Թերզեան Գերապայծառի ջղային դրութեան վրայ ու իրեն պիտի վերադարձնէին իր նախկին մտային առողջութիւնը։

Այդ յուսադրութիւնը չիրականացաւ։ Կաթողիկոս Պատրիարքին հոս հասնելէն քիչ ետքը, Հայ-կաթոլիկ ծանօթ բժիշկ մը որ առիթ ունեցած էր Նորին Սրբազնութեան ֆիզիքական ու մտային վիճակը քննելու, մտերիմներուն կը յայտարարէր.

— Մարմնական առողջութեան տեսակէտով կարելի է ըսել որ մտատանջութիւն պատճառելիք բան մը չունի՝ բայց մտային տեսակէտով՝ c'est un homme fichu։

Իր մօտը գտնուողները կը պատմէին թէ ինչպէս առանձնութեան մէջ, ցերեկ կամ գիշեր ժամանակ, Թերզեան Սրբազան մղձաւանջներու կ'ենթարկուի, կը մենախօսէ, կ'աղաղակէ, կուլայ կամ ջըղային տագնապներու մէջ կ'իյնայ։ Հայ-կաթոլիկ ընտանիքներու մէջ վերջերս խօսակցութեան միակ գլխաւոր նիւթն էր գրեթէ իրենց հոգեւոր հովիւին մտային խանգարումը, որ հետզհետէ folie religieuse*ի հանգամանք կ'առնէր։*

Արտաքնապէս, իր պաշտօնի գործառնութեանց մէջ, այդ մտային խանգարման նշանները երեւան չէին գար, կամ փափկութեամբ կը ծածկուէին, շուրջը գտնուողներուն աչալրջութեան շնորհիւ։ Այսու հանդերձ քանի մը անգամներ, հրապարակաւ յայտնի եղաւ որ Նորին Սրբազնութիւնը չէր վայելեր կատարելապէս իր մտային առողջութիւնը։ Մասնաւորապէս այդ բանը դիտուեցաւ Մաթէոս Կաթողիկոսի հոգեհանգստեան պաշտօնին, ուր ջղային նոպայի մը մէջ Թերզեան Սրբազան արգիլած էր Հայ-կաթոլիկ կլէրին ներկայ գտնուելու Մայր Եկեղեցիի արարողութեան, գայթակղեցնելով նոյնիսկ ամենէն մոլեռանդ Հասունեանները, Անկէ առաջ ալ, Վարչական Ժողովի ատենապետ Զարեհ էֆ. Շիշմանեանի հետ ունեցած մէկ միջադէպը, որուն միջոցին «Հերետիկոս» եւ ուրիշ այդ կարգի վարկաբեկիչ ու ջլախտաբոյր բառեր ուղղած էր Զարեհ էֆէնտիի, բաւական մտատանջութիւն պատճառած էր Նորին Սրբազնութեան մըտային վիճակին հոգածու անձերուն, որոնք տխրութեամբ կը տեսնէին որ ակնկալուած բուժումը ո՛չ թէ չէր կատարուեր, այլ հետզհետէ ըղեղային խաթարումը ծանր համեմատութիւն մը կ'առնէր։

Այն Հայ Կաթոլիկները որոնք մօտէն տեղեակ չէին իրենց հոգեւոր հովիւին այս մտային խանգարեալ վիճակին՝ անխտրաբար եւ յաճախ խստն կերպով կը քննադատէին իրենց Կ.-Պատրիարքի գործունէութիւնը եւ բռնած տարօրինակ ընթացքը իր հասարակութեան հանրային գործերուն մէջ, եւ որուն արձագանգ կ'ըլլար նաեւ տեղական մամուլը։ Քննադատութեան զէնքերն կը դիմէին՝ երբ թերեւս ջղաբուժական դարմանի պէտք կար։

Վերջին յոյս մը մնացած էր մեր տարաբախտ կաթոլիկ եղբայրներուն։ Նորին Սրբազնութեան Հռոմ ընելիք ուղեւորութիւնը։

— Կա՛մ այն է որ այդ նոր օդափոխութեամբ իր մտային առողջութիւնը կը գտնայ եւ կամ Վատիկան նկատելով մեր հոգեւոր հովիւին հիւանդութիւնը զայն հոն վար կը դնէ եւ մեզ հրահանգ կուտայ նոր ընտրութիւն մը կատարելու։

Բայց, աւա՜ղ, այս յոյսն ալ այժմ չքացած է։ Թերզեան Սրբազան ո՛չ միայն չէ օգտուած իտալական կլիմայէն՝ այլ իր մտային վիճակը աւելի սուր տագնապ մը կրած է։ Այս յուսահատական եզրակացութեան յանգած են Սաքըզ Աղաճիի Երեսփոխանական Ժողովի անդամները ուրբաթ իրիկուն, երբ Կ. Պատրիարքական Տեղապահ Ճամճեան Գերապայծառ հարկ տեսած է հոգեւոր հովիւին մտային կացութեան մասին Հռոմէն առած. իր իսկ բառերով, «ցաւալի լուր»ը Ժողովին հաղորդել պաշտօնապէս, երկու ապացոյց մէջտեղ հանելով Թերզեան Սրբազանի իրեն ուղղած երկու նամակները որոնցմով կը յայտարարէ թէ Երեսփոխանական Ժողովը իրաւունք չունի ինքզինքը Երեսփ. Ժողով անուանելու, թէ որ եւ է անձ կամ մարմին իրաւունք չունի Ժողովը նիստի հրաւիրելու, թէ Ժողովը երբեք իրաւունք չունի աշխարհական անձ մը երբեւ ատենապետ ընտրելու, թէ Ժողովը երբեք իրաւունք չունի հեռագիրներ ընդունելու եւ զանոնք կարդալու (՛՛՛), թէ Ժողովը երբեք իրաւունք չունի Կաթողիկոսարանի մէջ գիշեր ատեն (՛՛՛) Ժողով գումարելու եւ Կաթողիկոսարանը պղծելու, թէ աշխարհական անձերէ կազմուած Վարչական Ժողով մը գոյութեան իրաւունք չունի, թէ Ժողովը իրաւունք չունի հասարակութեան համար կանոնագիրներ խմբագրելու, եւն. եւն.։

Երկու նամակներն ալ խմբագրուած էին գերագրգռութեան հիւանդագին մոլեգնութեան հասնող անեղային ոճով մը։ Նամակներուն մէջ տեղ մը կը գրէ թէ «հարկ չի կայ դարմանելու իր փոխանորդին (Ճամճեան Գերապայծառի) ՅԻՄԱՐՈՒԹԵԱՆՑ վրայ, որովհետեւ Պոլսոյ միջավայրն է որ այդպէս գործել կուտայ»։ Ուրիշ տեղ մը ԱՆՊԱՏԿԱՌ կը կոչէ Երեսփ. Ժողովը եւ ժողովականները կ'որակէ իբրեւ «վնասակար եւ վտանգաւոր գաղափարներով տոգորուած անձեր»։ Ժողովին կազմէ պատրաստուած Ներքին կանոնագրութեան բոլոր յօդուածները «դատապարտելի» կը գտնէ, առանց յիշելու թէ ինքն իսկ նախագահած է այդ կանոնագրութեան քննութեան նիստերուն։

«Անոնցմէ իւրաքանչիւրը իր ներքեւ թոյն կը պարունակէ» կը գրէ խե՜ղճ անգիտակից մարդը։

Այս անդոհական մտացրուութեան նշաններուն մասնաւանդ «փտած մասեր եղած են մեր կաթողիկէ հասարակութեան մէջ, կը գտնէ Թերզեան Գերապայծառ, կա՛մ պէտք է առողջանան այդ փտած մասերը եւ կամ պէտք է դուրս նետենք։ Որքան ալ սակաւաթիւ ըլլայ մեզ հաւատացող ժողովուրդը նորէն բաւական է։ Բնաւ չըլլայ որ հաւատաք այդ մարդոց (աշխարհական ժողովականներու) ըսածներուն եւ չըլլայ որ զիջանիք կամ գըլուխ ծռէք անոնց։ Անոնց խօսքերը միայն չոր սպառնալիքներ են, որոնք երբեք չեն գործադրուիր։»

Եւ նամակներէն մին կը վերջացնէ սա մոլեգին յանդգնութեամբ «Եթէ ասկէ ետք նախագահելու ըլլամ այդ Երեսփոխանական ըսուած Ժողովին՝ պատասխանատու պիտի ըլլամ եկեղեցւոյ եւ Աստուծոյ առջեւ»։

Ահա՛ Կ. Պատրիարքին ներկայ մտային տխուր վիճակը պատկերացնող այդ վաւերաթուղթերը դժնդակ տպաւորութիւն մը գործած են առհասարակ բոլոր ժողովականներուն վրայ որոնք տակաւին յետին յոյս մը պահած էին Թերզեան Սրբազանի օդափոխութենէն։

Բոլոր ներկաներուն միահամուռ կարծիքը այն եղած է որ այլ եւս անկարելի է պաշտօնի վրայ պահել անձ մը որուն ուղեղային վիճակը այն աստիճան խաթարման մը հասած է եւ որ իր պաշտօնին բերումով ծանր պատասխանատուութիւններու ներքեւ կը գտնուի թէ՝ հանդէպ կառավարութեան, թէ՛ հանդէպ ժողովրդեան եւ թէ հանդէպ Վատիկանի։

Յառաջիկայ չորեքշաբթի, նոր գումարման մը մէջ, ժողովականները պիտի խորհին այն միջոցներուն վրայ որով կարելի պիտի ըլլայ ներկայ ճգնաժամին առաջքը առնել։ Երէկ առիթ ունեցայ տեսնուելու ժողովականներէ ոմանց հետ։ Ամէնքն ալ թէեւ այս պատահարներէն խորապէս ցաւած՝ սակայն անակնկալ մը չեն մատնուած.

— Քանի մը ամիսէ ի վեր արդէն գըրեթէ յուսահատած էինք, օրէ օր տեսնելով անոր ախտին շեշտուիլը, յայտարարեցին։

Իսկ գալով առնելիք որոշման, ընդհանրապէս կարծիքները երկու հատուածներու բաժնուած են։ Մէկ մասը կ'ուզէ անմիջապէս պաշտօնէ դադրած հռչակել Կ. Պատրիարքը, իսկ միւս մասը բժշկական լուրջ քննութեան մը ենթարկել տալ կ'ուզէ զայն, վճռական որոշում մը տալէ առաջ։

Արդարեւ ցաւալի է որ Թերզեան Գերապայծառի պատրիարքութիւնը, որուն վրայ այնքա՜ն փայլուն յոյսեր դրուած էր, այսպէս դժնդակ կերպով վերջ կը գտնէ, նորանոր դժուարութիւններու հեռապատկերը պարզելով մեր կաթոլիկ եղբայրներու աչքին։ Ապահովաբար կարելի է ըսել թէ Նորին Գերերջանկութիւնը մէկ նոր զոհն է Ատանայի մեծ ու սարսափելի կոտորածին եւ Թերզեան Սրբազանին տեղ ով որ ալ ըլլար, նոյնքան զգայուն եւ սրտացաւ ազգասէր խառնուածքով, անշուշտ չպիտի կրնար անտարբեր հանդիսատես ըլլալ իր աչքերուն առջեւ գործուած անլուր նախճիրներուն եւ անմեղ արիւնի ճապաղիքներուն, առանց հոն թողլու իր բանականութենէն մաս մը, իր էութեան, հոգիին ու մարմնին խաղաղ նշխարը։

Ատոր համար յարգանքով ու ակնածանքով կը խոնարհինք այդ մեծանուն նահատակութեան առջեւ։

ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆ

ماروقك انقسامی
و
بونك نتیجه‌سی

لوندره‌دن کشیده اولنان برتلغرافه نظراً، ماروقك انکلتره، فرانسه، آلمانیا واسپانیا بیننده تقسیمی دردست تذکردر .

بوحوادث شیمدیلك نابهنکام ایسه‌ده، ماروق اهالیسی کندی موتنی تعجیل ایده‌جك یرده، بالعکس آنك تأخیرینه غیرت ایتمیه‌جك اولورسه، بوتقسیمك نهایت اجرا ایدیله‌جکی شبهه‌سزدر .

حالبوکه ماروقلیلر، اجنبی مداخله‌سنی زوراکی دعوت ایتمك وکندی دولتلرینی سقوطه محکوم ایتدیرمك اوزره هروجهله غیرتده بولنمق ایچون یمین ایتمشلردر دینیله‌بیلیر :

برطرفدن، داخلاً عصیان وقعه‌لری وقبائل ایله رؤسای قبائل آره‌سنده مبارزات متمادیه اکسیك اولمادیغی کبی، دیکر طرفدن اجنبیلره قارشی دخی دائما مخاصمات وتجاوزاتده بولنه‌رق آنلری محو ایتمکه بیله جرأت ایله‌مشلردر . مملکتده آسایش عمومی دائما مختل اولوب، بویوزدن زراعت، تجارت وصنایع ترقی ایده‌مه‌یه‌رك کرك مملکتك وکرك افراد اهالینك اعتبار مالیسی کیتدکجه تدنی ایتمشدر . الحاصل شوصوك زمانلرده، برمملکتك خرابه یوز طوتمه‌سی ایچون تصور اولنه‌بیله‌جك بوتون اسباب وحرکات بری برینی تعقیب ایتمشدر .

آوروپا دولتلری، مملکتده حکمفرما اولان شوشورش احوالدن استفاده ایده‌رك، دفعةً آنی یدتحکملرینه کچیره بیلیرلردی . بونك شمدی‌یه قدر تأخرینك سببی، دولتلر آراسنده بوبابده واقع اولان عدم ائتلاف ایدی . بوندن ماعدا، ذاتاً مملکت خود بخود، برسرعت غریبه ایله سقوطه طوغرو قوشوب کیتمکده اولدیغندن، بوسقوطك دها زیاده تعجیله لزوم کورولمه‌مشدی . آوروپاجه مطلوب اولان نتیجه کندی کندینه حاصل اوله‌جغی وارستهٔ اشتباهدی .

شمدی آرتیق زمان موافق حلول ایتمش اولملیدرکه، آوروپا دولتلرنجه بومملکتك تقسیمی تصور ایدلمکده‌در .

شایان دقتدرکه، ذکر اولنان تلغرافنامه‌یه نظراً، اسپانیا ایله برابر، بوتقسیمه، دول معظمه‌دن یالکز اوچی ـ انکلتره، فرانسه وآلمانیا ـ اشتراك ایده‌جکلردر . دیکرلری، بومناسبتله هیچ برصورتده استفاده ایتمیه‌جکلرمی؟ علی‌الخصوص ایتالیانك، هیچ برمطالباتده بولنمایه‌جغنه اینانیله‌بیلیرمی ؟

آلمانیادن دها واسع اولان بویله برمملکت بویولده تقسیم ایدلدیکی تقدیرده، روسیه، آوستریا وایتالیا دولتلرینه نه‌یولده مقابله ایدیله‌جکنی تدقیق ایدملم :

آوستریا دولتی هرسك ـ بوسنه‌یی هنوز بدتصرفنه کچیرمش اولمغله، بویاغلیجه لقمه‌یی هضم ایدنجه‌یه قدر، یکی برشکاردن استنکاف ایده‌جکی مأمول اوله‌بیلیر . فقط روسیه ایله ایتالیانك، بوتقسیمی نظر لاقیدی ایله تلقی ایده‌جکلری اصلا قرین احتمال دکلدر .

تقسیمده مشترك بولنان دول معظمه، روسیه ایله ایتالیانك اعتراضاتنه حوالهٔ سمع اعتبار ایتمیه‌جکلردر ظن اولونیورسه، بوده طوغرو اوله‌ماز : اونوتمامالیدرکه آلمانیا کندی معاهدی بولنان ایتالیایه، وانکلتره ایله فرانسه کندی محبلری بولنان روسیه‌یه قارشی معاملهٔ اهانتکارانه‌ده بولنه‌مایه‌جقلردر .

ماروقك تقسیمی، لوندره تلغرافنك بیلدیردیکی صورتده، اجرا اولندیغی تقدیرده، روسیه ایله ایتالیانك بوخصوصده بوسبوتون بیطرف قالمه‌لری اصلا قابل دکلدر . اوحالده روسیه ایله ایتالیانك بومناسبتله بکله‌دکلری مقابله عجبا نه‌دن عبارت اوله‌جقدر ؟

بوسؤال ده، عثمانلی دولتنك ارکان سیاستنی جداً دوشوندیره‌جك وبوخصوصده دوراندیشانه حرکتی ایجاب ایتدیره‌جك جهتلر واردر ظن ایده‌رز .

بالخاصه، ایتالیانك، برزماندن بری شمالی آفریقانك دیکر برجهتنه طوغرو عطف نگاه ایتمکده بولندیغی نظر دقته آلنیرسه، بزجه احتیاطك شدت اهمیتی تقدیر وتسلیم اولنه‌بیلیر .

---

(١٤)

عبدالحمید وشرلوق هولمس

برنجی قسم :
ظالم ایله مجهول بری برینه قارشی

آلتنجی باب
غیر اختیاری قورتاریجیلر

روزکاری اسیور !

— پك اعلا ! ناصل ایسترسه‌ك .

صادق، سیغاره‌سنی یاقق اوزره، براقمش اولدیغی کورکلری یکیدن اله آلدی .

بش دقیقه کیتدکدن صوکره، علی عثمان ناکهان :

— فقط، بویله نافله طولاشمقدن ایسه، باری برایش کوره‌لم، دیدی .

محرر :

— ناصل ایش؟ صوردی .

— یکی محله‌یه قدر کیدوب اوراده اجرا اولنان تحقیقات حقنده برمعلومات آله‌لم ؛ ویدرم ایشنی بیتیرمشسه، برابر اوه عودت ایده‌لم .

صادق، سونجندن هایقیره‌رق :

— پك کوزل دوشوندك ؛ بوصورتله بزم شوکیجه تنزهمز سببسز اجرا ایدلمش اولماز . بونکله برابر، پدریکی‌ده ممنون ایتمش اولورز . اویله ایسه دومنی اوطرفه چویر، دیدی .

محرر دها زیاده سرعتله چکمکه باشلادی .

— آنجق، چوق کیج قالدق . شمدی هرشی بیتمش وپدرم عودت ایتمش اولملی .

— هرنه ایسه، آرتیق بخمزه !

ایکی آرقه‌داش سکوت ایتدیلر . صاندال صولرك اوزرندن سسزجه قایارق ایلریلیه‌یوردی ؛ یالکز کورکلرك مطرد شاقرتیسی ایشیدیلیوردی .

یکی محله اسکله‌سنه یاقلاشدقلرنده، هرطرفه برسکوت حکم ایتمکده ایدی . ساحلده‌کی قهوه‌خانه‌لرك ایشیقلری سونمشدی . اسکله میداننده کمسه یوقدی . ضابطه مأمورلرینك اجرا ایتدکلری تحریاتك حصوله کتیردیکی هیجان سبیله، هرکس ارکنجه خانه‌سنه چکلمشدی . اسکله‌ده، شرکتك ایکی واپورلری، اویقویه طالمشجه‌سنه، یان یانه طوریورلردی .

کیجه‌نك قاراکلغنده‌کی شودرین سکون وسکوت، ایکی آرقه‌داشلرك اوزرینه برسوء تأثیر اجرا ایتدی .

صادق، آرقه‌داشنه :

— نه مقبرانه سکوت ! دیدی .

صاندال ساحله یاناشمشدی .

علی عثمان، صادقه :

— سن صانداله بکله، بن طیشاری چیقوب برمعلومات آله‌یم، دیدی .

— ای ! فقط کیج قالمایه‌لم . ذاتاً یاری کیجه‌یی کچمشدر . بزم ایسه، اوه عودت ایتمك ایچون دها ایجه یولمز واردر .

علی عثمان طیشاری چیقمق اوزره ایکن، قاراکلقده ایکی کشی قوشه قوشه صانداله یاناشدیلر .

آنلردن بری برطورشدقله :

— سز کیمسکز ؟ صوردی .

علی عثمان، بونلرك پولیس اولدیغنی درحال آکلایه‌رق، همان کندیسنك کیم اولدیغنی سویله‌دی، وصوکره علاوةً :

— پدرم اوه عودت ایتمك نیتنده ایسه، آنی آلوب کیده‌لم دیو بورایه کلدك، دیدی .

بونك اوزرینه، پولیسك وجه عبوسنه ملایمت کله‌رك، برطرز متواضعانه ایله جواباً :

— افندی پدریکز کیتمش اولملیدر، دیدی .

— ناصل ! کیتدیمی ؟ . . .

— اوت افندم ! ناظر پاشا ایله یاوران وسائره کیده‌لی یکرمی دقیقه اولدی . افندی پدریکز غلبه‌لق آره‌سنده کوزیمه ایلیشمه‌دیسه‌ده، اودخی برابر کیتمش اولملیدر .

— دیمك اولیورکه هرمعامله بیتمشدر .

— احتمالدر .

صوکره پولیس علاوةً :

— یوزباشی شکری بك چارشیده کندی آدملریله برابر بردکانده طعام ایدیور . ایسترسه‌کز، کندیسندن سؤال ایدیکز ؛ کندیسی سزه دها زیاده معلومات ویره بیلیر، دیدی .

علی عثمان، مسروراً، هایقیره‌رق :

— وای ! شکری بك بوراده‌می؟ نه اعلا!، دیدی وصاندالدن طیشاری آتلایه‌رق، وکندی آرقه‌داشنه خطاباً :

— صادق بك ! سز بوراده آزاجق بکله‌یکز ؛ بن شمدی عودت ایدرم، دیدی، وایکی پولیس ایله برابر چارشی‌یه طوغرو کیتدی .

صادق برسیغاره یاقوب بکله‌دی . کنج محرر، فوق‌العاده برصبرسزلقله وقوعاتی آکلامق ایسته‌یوردی . خانه‌نك درونده بولنان آدملرك برتقریب ایله حمیدك پنجه‌سندن قورتوله‌لرینی جان ودلدن آرزو ایدییوردیسه‌ده، بوکا برچاره تصور ایده‌مه‌یوردی . وکندی کندینه :

— شیمدی مطلقا دردست ایدیلوب کوتورلمش اولملیدرلر، دیدی .

برچاریك ساعت صوکره علی عثمان عودت ایتدی . صادق، کندی آرقه‌داشنك اندیشه‌ده بولندیغنی چهره‌سنده‌کی آثار محزونیتدن آکلایه‌رق :

— نه خبر؟ دیدی .

— طور ! شیمدی سویلرم . اولا شو صاندالی سور باقه‌لم !

صادق کورکلری اله آله‌رق، چکمکه باشلادی . آرقه‌داشنك چهره‌سندن کندیسی متأثر اولمش اولدیغندن، هیچ برسوز سویله‌یه‌مه‌یوردی . کندی کندینه :

— عجبا نه اولمش؟ دیو سؤال ایدییوردی .

— صاندال آچیلدقجه ساکت وصامت، دکزه طوغرو باقمقده بولنان علی عثمان، باشنی محرره طوغرو چویره‌رك :

— نه اولدیغنی بیلیورمیسك ؟ دیدی .

صادق، کورکلری چکمکده دوام ایده‌رك :

— سندن آکلایه‌جغم، جوابنی ویردی .

— اوی باصمشلرده، ایچنده هیچ برکمسه بوله‌مامشلر . . .

مابعدی وار

استخراجاً طبعی ممنوعدر

ՄԱՐՈՔԻ ԲԱԺԱՆՈՒՄԸ
ԵՒ
ՀԵՏԵՒԱՆՔԸ

Լոնտոնէն հեռագիր մը կը հաղորդէ թէ համաձայնութիւն կայ Մարոքը բաժնել Անգլիոյ, Ֆրանսայի, Գերմանիոյ և Սպանիոյ միջեւ։

Որչափ ալ կանխահաս ըլլայ այս լուրը, բայց տարակոյս չկայ թէ վերջ ի վերջոյ ըլլալիքն այդ է, եթէ Մարոքի ժողովուրդը չկրնայ իր մահը փութացնելու տեղ յապաղեցնել զայն։

Իրենց համար դժբաղդաբար սակայն՝ Մարոքցիները երբեւէ կ'երեւին կարծես ամէն բան ընել օտարին միջամտութիւնը քաջալերելու և իրենց անկախութեան անկումը փութացնելու համար։ Միշտական ապստամբութիւն, վեհապետական յաճախակի փոփոխութիւն, ցեղերու և ցեղապետներու անդադար կռիւ, Եւրոպացիներու դէմ մասնաւոր կամ հաւաքական յարձակում, օտարները մահու չափ ատելու և զանոնք աւելորդ համարելով բնաջնջելու անյագ տենչ ու այդ փառասէր տենչին գոհացում տալու փորձեր, ներքին ընդհանուր անապահովութիւն, երկրագործութեան, վաճառականութեան ու արհեստներու անապահովութեան երեւէն կրած վնասները, կաշառը և խափանումը, պետական ու անհատական վարկի անկումը, անկարութիւն, աղքատութիւն և դեռ ուրիշ ինչ որ կրնայ երեւակայել երկրի մը խեղճութիւնը, քայքայումը ու կործանումը առաջ բերելու համար, անոնք են որ վերջին մէկ քանի տասնեակ տարիներու մէջ իրարու կը յաջորդեն, կամ միահաղոյն երեւան կու գան Մարոքի մէջ։

Եւ ի պատիւ Եւրոպայի ընչաքաղցութեան՝ պէտք է խոստովանիլ թէ չափէն շատ աւելի երկայնամիտ ու համբերող եղան ի տես այն բոլոր խռովութիւններուն որոնք տարիներէ ի վեր կ'ալեկոծեն այդ դժբաղդ երկիրը, մինչ անոնցմէ մէկը միայն բաւական էր անոր սեւ օրը կնքելու, եթէ Եւրոպացիք իրարու նախանձելով չախպառուէին զիրար չկռուելով ու անտարբեր հանդիսատես ըլլալ Մարոքի օրհասական ջղաձգութիւններուն և ընչահատի պրկումներուն, միշտ պատճառ ըլլալով թէ ինքն իրեն պիտի ճանի, առանց արտաքին հարուածներու կամ կռիւներու խառնուելու, վասն զի անխուսափելի այն վիճակը ուր կը տառապէր տարիներէ ի վեր ինքնասպան ազդակներով, տարբեր վախճան չպիտի ունենար։ Իսկ այդ պարագային «ուր դէշն է, անդր ժողովեսցին արծուիք» խօսքն նոր կիրառութիւն կ'ունենար։

Կ'երեւի թէ այդ օրը հասած կը համարին եւրոպական արքունիքները, ինչպէս կը յայտնէ Լոնտոնի հեռագիրը, որ մտադրած են բաժնել զայն իրենց միջեւ։

Բայց ուշադրութիւն ըրէք ու կեցէն որ հեռագիրը կ'ըսէ թէ վեց մեծ տէրութեանց երեքը միայն Սպանիոյ հետ պիտի բաժնեն Մարոքը, այն է Անգլիա, Ֆրանսա և Գերմանիա։ Իսկ միւս երեքը հապա, առանց փոխարինութեան պիտի մնան, մանաւանդ կրնա՞յ հաւատացուիլ թէ Իտալիա հանդարտ մնայ, և որ և է տեղէ բան մը չստանայ։

Բնական է թէ Լոնտոնի այդ մէկ հեռագրովը պէտք չէ բաւականին հաւատալ թէ արդարեւ Մարոքի բաժանումը վճռուած լմնցած է։ Սակայն ասոնց տարր ալ յայտնի էր թէ օր մը չէ օր մը այդ պիտի ըլլար։ Խնդիրը միայն հոս է և ամէնէն աւելի մեզի հետաքրքրող պարագան ալ այդ տեղ է թէ, երբ Անգլիա, Ֆրանսա ու Գերմանիա Սպանիոյ հետ միանալով բաժնեն Ափրիկեան այդ տէրութիւնը՝ որ ընդարձակութեամբ աւելի մեծ է քան Գերմանիա, ինչ փոխարինութիւն պիտի ընեն միւս երեք մեծ տէրութեանց, Ռուսիոյ, Աւստրո-Հունգարիոյ և Իտալիոյ, քանի որ անոնց ալ բաժին չեն հաներ Մարոքէն։

Դուցէ առարկուի թէ Աւստրո-Հունգարիա Պոսնա-Հերսէկը գլխ նոր կլլած ըլլալուն համար, նոր որսի կարօտ չէ այնքան, մինչեւ որ տասնիքար աղէկ մը մարսէ, լմնցնէ միւս որսը. բայց ինչ պիտի ըսէք Ռուսիոյ և Իտալիոյ համար, որոնք հնար չէ թէ անտարբեր կենան մինչ իրենց մրցակիցները այդպիսի հիանալի պատառներ կը կլլեն Մարոքի սեղանէն։

Հաւատալ թէ պարզ անշահախնդրութեամբ ձայն չպիտի հանեն, կամ հաւատալ թէ միւս երեքը կարեւորութիւն չպիտի տան անոնց հանելիք ձայնին, բաւական միամտութիւն կ'ըլլար, նկատելով թէ մեծ տէրութեանց մէջ անշահախնդրութիւն բառը առաքինութիւններ գոյութիւն չունի, և նկատելով մանաւանդ թէ կարելի չէ որ Գերմանիա իր դաշնակից Իտալիան լքանէ կամ Անգլիա ու Ֆրանսա իրենց բարեկամ Ռուսիան յուսախաբ ընեն։ Ուրեմն անհնարին հաւանականութեամբ ուրիշ տեղէ խոստում մը եղած է Իտալիոյ ու Ռուսիոյ, եթէ լուր պիտի բաժնեն Մարոքը։

Մենք կը փափաքինք որ մեր դիւանագէտները ու քաղաքական վարիչները աղէկ ուշադիր գտնուին ներկայ պարագային, զի կարելի չէ որ Իտալիա և Ռուսիա փոխարինութիւն մը չպահանջեն, և հարկաւ միւսները տեղէ մը խոստացեր են անոնց այդ հատուցումը ընել։ Այլ նկատելով որ մանաւանդ Իտալիա գիշեր ու ցերեկ Ափրիկեան ո՛ր աշխարհամասին վրայ աչք տնկած է, ինքնին կը հասկցուի թէ որքան աչալրջութիւն և հեռատեսութիւն պէտք է ունենան մեր պաշտօնական մարմինները, անոր այդ յոյսը ի դերեւ հանելու համար։

Իսկ եթէ լուր է որ Գերմանիա ալ բաժին պիտի առնէ Մարոքէն — և արդէն տարօրինակ այդ բանին Գերմանիա չպիտի թողու որ միւսները բաժնեն զայն — այն ատեն աւելի կը դժուարանայ Իտալիոյ երազները յօդս ցնդեցնել, որովհետեւ Գերմանիոյ աջակցութիւնն ալ իր կողմը պիտի ըլլայ։

Ահա թէ ինչ հետեւանք կրնայ ունենալ Մարոքի մօտալուտ բաժանումը, եթէ իրականանայ։

ՄԱՐԿՈՍ ՆԱԹԱՆԵԱՆ

ԶՈՀԱՐԱՆՆԵՐԸ

Մարդկային օրէնքը չմտածելու չափ երկնային օրէնքով զբաղուիլը յանցանք է։
Վ. ՀԻԿՕ

Երանի անոնց որ ապրեցան մեռնելու համար, ու կատարելով ինչ որ ունէին մարդկութեան՝ այս կեանքին համար, իրենց բղձանքներուն վերջին բեկորներով հողին յանձնուեցան։

I

Կեանքի ծաղկի գարունին՝ ինկաք երկնուղէշ,
Ձեր օրերը լուսաւոր կը ձգէին փայլք
Երբ ձեռք մը յարփական, Երազնուղ հետ գեղարդէշ,
Միջոցին մէջ այն անձաւ ուր կան խահեր փառաքի։

Ջր հասկցուած չափքէն յուսացիք դուք անհեր
Թարմ մարմնի գինովը հոգւոյն փրկանքն զատուած.
Դուք գոհեցիք ձեր արեւ անդոյ կայծի մ'ի խնդիր
Ցերեկին տակ յուսացօծ՝ տարած գիշերին արատը ծ

Ծնրադրած քրմօրէն խորանին դէմ պաշտամի,
Անմեղապարտ գեղեցկութեան քաւած ուրիշն և թէ ոչ,
Զոհաւնցիք պատգամներ կարծեցեալ Նոր Դելփիի,
Անդունդին մէջ փորքին, խուռնկին հոսն հոլ երկնապոզ։

Մթնոլորտին պղծահար շղթայքը դուք լուռ
Երգ մը, վանկ մը, շեշտ մ'ամփոփ ղուրսի հոլէն ձեզ բերուած
Ձեր գոհերը դուք տուիք մինչ, կուափերն այդ անյատ,
Զաւէք, պիտի և յաւէտ — պղինձ մը խոլ արտուած։

Ցաւ խնանի մը յարժած՝ ձեր վայրկենին գոհեցիք,
Ձեր փարթերը փետեցիք, ծարաւամին անհնդեսակ,
Ցուսալով որ փարահատ ձմրան ձիւնին ալ երկիք
Ձեր տուքերը ճիմ, բուրէ՝ կ'ըլլան անփոյթ, անփառել։

Ուրիշ չաւեր ձեզ նման պատուհանի մը համար,
Երազն իրենց թաղեցին սերեւի մէջ աղաղուին,
Մինչ այս կեանքն էր նպատակ՝ մեջոց մ'երթն անոնք յար,
Եւ մնացին անժառանգ Անդենական ցնորքէն։

II

Կասկածոտն մ'անուծին՝ թաղ ալքաւոր, գլխիկոր,
Տեսէ՛ք, շուշանն դեռատի կ'երթայ թաղցած ու նզկան
Դեռ բուրվառել հին կուռքեր, ամէնն ալ սին բանուոր,
Հին երազներ, հին յոյսեր քաշն դարաւ մարդկութեան։

Մայրաքաղաքներն դուք տեսէք սեւազգեստ, աղուոր,
Որոնց չացմն մանծեր են, ալ խարուածներ, կաղամաշ,
— Տաժանքը հէգ կուսան — որ կ'ըլլայ փրկանքն այն ատոր
Երբ պէտքն զգայ վանական սրբել մեղքը դառնացու։

Ահա «հօձան» յաղթապանծ՝ ապարօջանն բիւրաւոր
Ուր կ'ամբարէ բիւր մեղքեր, ու համբոյրը «ժէսուիթն»
Կ'արձակէ վճիռներ, թող թէ գիջի իսկ ցածնալ
Ճակատագիր, քա՛ ուշեւ, բայց խաբանել նոյնին։

Ահա ուրիշ փափիրներ, ասպարկոյ Նիրվայէն
Ափսոսուղներ ոչինչն, ցյասիներ յղած րաղլին,
Ահա քուրմեր Որմիզդին, որ կրակին զոհ կ'ընեն,
Կեանքի յոյսերն, բիւր երազներն այս հովրու կապոյտին։

Ահա ծերեր, տղաներ, ամէն ազգէ և սեռէ
Որ կը վազեն խենթ ու խոլ անգիտակից թափերով,
Կառքերն կը փարեն, ու կը փախչին վայելքէ
Ըլլալու տակ գրաւական Բազարանի Բողնին քով։

III

Ես կը տեսնեմ այն ամէնն որ կը յատկանայ անհերն
Թարմ մարմնի գինովը հոգւոյն փրկանքն զատուած,
Որ կը գոհեն արեւին անդոյ կայծի մ'ի խնդիր
Ցերեկին տակ յուսացօծ գիշերն արատ։

Կ'անիծեմ ես ցասումով — կործքիս՝ վրայէն զարսուր
Բոլոր անոնք որ կրօնքն ըրին միջոց կեղծիքին,
Ըրին կապանք Թրայֆքին հոգիներու ըղձաւոր
Խաւարեցուցին հաճանքներ ու տարանջունը անհեռան։

Զրուսու, անթիւ աղէտներ, կ'անիծեմ ես զանոնք
Որ ձեր բղձանքն դրկեցին վեր և կեանքը թեւաթափներ
Անոնք մեղմիս ու խարդախ բանաձեւալ մ'անտող
Կարատեցին, մնացուցին իբր հեծաւոր հերձաւածներ։

Կ'անիծեմ ես կ'անիծեմ . . . .
. . . .
Որոնք երկինքն նայելու ավրելուցին մարդկութեան
Մնացուցած սէրն այս կեանքին, հողին ջուրին և օդին։

Վրէժն կ'արդիւմ հոգւոյս մէջ հարատեւ կեանքերու
Որոնք եղան այդ ճամբուն առաջորդն խնկարկուն
Զրկելով, ո՜վ խմ կեանք, շնորհներէդ, աներեւէդ,
— Մինչ կրօնքը տեղական կապուածն այս աշխարհին։

Մ. ԱԶԻԶ ԶՕՀՐԱՊ-ԿԱՐՕՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԵԿԵՂԵՑԻԻՆ ԵՒ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԲԱԺԱՆՈՒՄԸ ԲՈՐԹՈՒԿԱԼԻ ՄԷՋ

Լիզպոնայի բոլոր կրօնաւորները իրենց հայրապետին նախագահութեամբ տակ ժողով մը գումարած և որուն մէջ որոշած են չընդունիլ բաժանման օրէնքը և Հռոմէն գալիք հրամաններուն սպասել։ Այս ժողովին մէջ ընդունուած բանաձեւը հետեւեալն է.— Եկեղեցիի և Պետութեան բաժանումը հռչակող օրէնքին հետեւանքով Եկեղեցիին գտնուած դժնդակ և ճնշիչ կացութեան առջեւ անտանելութիւնը զգալով, եկեղեցականութիւնը կը յայտնէ թէ անպայման կերպով հայրապետին կապուած է և կը յայտարարէ թէ Եկեղեցիին բոլոր իրաւունքները պաշտպանելու և սրբազան պաշտամունքներուն ազատ կատարման համար ամէն զոհողութիւն գործ պիտի դնէ։» Բորթուկալի բոլոր եպիսկոպոսական թեմերու եկեղեցականներն ալ Լիզպոնայի օրինակին պիտի հետեւին։ Բարձրաստիճան եկեղեցականները մայիսի սկիզբը ժողով մը պիտի գումարեն որուն մէջ տրուած որոշումները Պապին պիտի հաղորդեն։

ՄԱՐՕՔԻ ԳՈՐԾԵՐԸ ՖԷՍ ԿԸ ԴԻՄԱԴՐԷ ՄԻՇՏ

Սուլթանին զինուորները մեծ քաջութեամբ կը պաշտպանեն Ֆէսը։ Ուլէմաները, որոնք համաձայնութեան մը գալով Սուլթանին հետ, հնազանդած էին անոր, իրենց կառավարչին վերաւոր պաշտօնի կոչուելուն վրայ, սկսած են իրենց թշնամութիւններուն։ Երկու հազար զինուորներով Ֆէսի վրայ յարձակում գործած են։ Երկու ժամուան հրացանաձգութենէ մը ետքը, ստիպուեր են ետ քաշուիլ։ Երկու կողմէն ալ բազմաթիւ մարդիկ մեռած են։ Բայց որովհետեւ ժողովուրդը ալ վարժուած է եղեր սանկ խռովութիւններու, որ և է յուզման մատնուած չէ։

Թանճիրէն եկած հեռագիրներ կ'ըսեն թէ Պէնի մ'Թիռները ձերբակալած են Ֆրանսացի օրագրող մը զոր մաւրիչ կարծեր են։

ԱՄՈՒՐԻՆԵՐՈՒ ՎՐԱՅ ՏՈՒՐՔ

Գերմանիոյ Օլտէնպուրկի դքսութեան Ազգ. ժողովը օրինագիծ մը ընդունած է որով տարեկան 5250 Ֆրանք եկամուտ ունեցող ամուրիները տարեկան հարիւրին 10 տուրք մը պիտի վճարեն։ Այս տուրքերուն հասոյթը պիտի յատկացուի ընտանիքեան ծանր բեռան տակ գտնուող ամուսնացած այրերու։

ՆԵՐՔԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

Մ. ԵՒ Յ. ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՃՈՒՐՋԸ

ՖՐԱՆ-ՄԱՍՈՆԱԿԱՆ ՕԹԵԱԿՆԵՐԸ ՓԱԿՈՒԱԾ

ԱԶԱՏԱԿԱՆՆԵՐ ԵՒ ՊԱՀՊԱՆՈՂԱԿԱՆՆԵՐ ԽՆԴԻՐ

⁂ Կ. Պոլսէն «Լօքալ Անձայկեր»ի կը հեռագրեն թէ Թուրքիոյ մէջ գործող բոլոր Ֆրան-մասոնական օթեակները գոցուած և խափանուած են։

⁂ Պատերազմական նախարար Մահմուտ Շէվքէթ փաշա Մ. և Յ. կուսակցութեան նոր խմբակցութեան պատկանող անդամներէն անոնք իր մօտ կանչելով, խնդրած է որ երկրին անդորրութիւնը ապահովելու համար ամէն ջանք թափեն, կ'ըսէ գերմանական թերթ մը։

⁂ Սելանիկի լրագիրները կ'ըսեն թէ անստոյգ է այն զրոյցը, որուն համաձայն, Օսմ. Քոմիթէն արտասովոր Ընդհ. ժողով մը պիտի գումարէ, Մ. և Յ. կուսակցութեան նոր խմբակցութեան կողմէ առաջարկուած տասը յօդուածները քննելու համար։ Ընդհ. ժողովը, ըստ սովորութեան, Նոյեմբերին պիտի գումարուի։

⁂ Չափաւոր-ազատականներու օրկան «Թանզիմաթ», որ երէկ սկսաւ հրատարակուիլ, ու «Իգտամ» խորհրդարանական նոր խմբակցութեան ծրագիրը կը պաշտպանեն, ըսելով թէ առաջ եկած վէճը պահպանողականութեան ու ազատականութեան խնդիր է պարզապէս, և թէ երկրին համար աւելի նպաստաւոր պիտի ըլլայ պահպանողական ուղղութիւնը։ «Իգտամ» իբր օրինակ առաջ կը բերէ Անգլիան ու Ճափոնը, որոնք իրենց պահպանողական ուղղութեամբ աստիճանական բարեկարգում մը կ'իրագործեն։ Թուրք թերթը սկզբունքի խնդիր մը նկատելով ծագած անհամաձայնութիւնը, կը մաղթէ որ նոր խմբակցութիւնը յաջողութիւն ունենայ և Անգլիոյ մէջ կիրարկուած մեթոտով ընթանայ։ «Թանզիմաթ» կ'ըսէ թէ ազատականութեան և պահպանողականութեան խնդիրը ծագում առած է Թալաթ, Ճավիտ և Ճահիտ պէյերու դէմ ուղղուած կարծիքներուն ու զգացումներուն հետեւանքով։ Թուրք ընդդիմադիր թերթը կը կարծէ թէ վէճը այն ատեն միայն լուծում պիտի գտնէ, երբ անկեղծ և ուղղամիտ քաղաքականութեան մը հետեւին։ Մեծամասնութեան և իր համամիտները պէտք է առանձին խմբակցութիւն մը կազմեն, և Հիւսէյին Ճահիտ պէյ ու ընկերներն ալ, որոնք ազատականութիւն կը քարոզեն, պէտք է անջատ խմբակցութիւն մը կազմեն։ Այսպէս Խորհրդարանին մէջ պիտի գտնուին պահպանողական և ազատական խմբակցութիւններ։ «Թանզիմաթ» կ'եզրակացնէ թէ խնդիրը այդ ձեւով միայն կրնայ լուծուիլ։

⁂ «Թայմզ»ի Վիէննայի թղթակիցը կը հեռագրէ ապրիլ 23 թուով. «Սուր ուշադրութեամբ կը հետեւին այստեղ Ժէօն-Թիւրք կուսակցութեան տագնապին, և Մահմուտ Շէվքէթ փաշային ընծայուած կարեւոր դերն այնպէս կը մեկնուի թէ զինուորական միլիտարութիւն մը կարելի է յառաջիկային, և վաղեմի ոճով իսլամական գերիշխանութեան վերահաստատումը Տէրութեան մէջ։ Այս նոր երեւոյթը կ'ըսուի թէ պիտի պարզէ և ամրապնդէ կացութիւնը Թուրքիոյ մէջ։ «Ֆրէմտէնպլաթ» կ'ըսէ թէ պահպանողական տարրերուն յաջողութիւնը պէտք չի թողուր ուրիշ հակայեղափոխութեան մը վախնալու, քանի որ պահպանողականութիւնը այլեւս ուղղուած չէ Սահմանադրութեան դէմ, այլ կը ջանայ օրինաւորապէս պահպանողականներուն սահմանադրական ռեժիմը, յառաջդիմութիւնն ու ազգութեան կը ներդաշնակացնէ, և Խորհրդարանին իշխանութիւնը կ'ապահովէ, տեւական հաւասարակշռութիւն մը առաջ բերելով Խորհրդարանին և Սուլթանին կառավարութեան միջեւ։ Մինչ «Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ» կը համակրէ անտարբերութեամբ, քրիստոնէական—ընկերվարական «Ռայխսփոսթ» կը գովէ Ժէօն-Թիւրք կուսակցութեան ըրած ձեռնարկը թօթափելու համար «հրէական—ֆրանմասոնական լուծը»։ Ան կ'ըսէ. «Գաղտնի քոմիթէ մը կը վարէր կուսակցութեան քաղաքականութիւնը, և նոյն քոմիթէէն ալ հրահանգներ կու տային Թրքական օթեակները (ֆրանմասոնութեան), և ասոնց ալ պէտք եղած հրամանները կը դրկէր իբր Ֆրանմասոնութեան կազմակերպուած միջազգային Հրէութիւնը։ Եւ սակայն Ժէօն-Թիւրքերն ալ հրէական հրամանները կատարելու կ'աշխատէին կը գործադրէին։»— «Ռայխսփոսթ կը ծաղրէ Ժէօն-Թիւրք օրկաններէն անոնց սա խօսքը թէ Պոլսոյ անգլիական դեսպանատան թարգման Գ. Ֆիցմօրիս էր որ կազմակերպեր է յարձակումը հրէական-ֆրանմասոնական տարրին դէմ, որ կ'իշխէր Սելանիկի Քոմիթէին մէջ։»

⁂ Յունարէն թերթ մը կ'իմանայ թէ նախկին նախարար Ճավիտ պէյ հրաժարիլ յետոյ Օսմ. Կայս. Պանքայի Բարիզի մէջ գտնուող Վարչական Խորհուրդին անդամ պիտի անուանուի, և թէ այդ մասին ըրած դիմումը յաջողութեամբ պսակուած է։

⁂ Ինչպէս յայտնի է, Մ. և Յ. կուսակցութեան պահպանողական խմբակցութեան պահանջումներէն մէկն ալ է գաղտնի քոմիթէներու գործունէութիւնը արգիլել։ Այդ քոմիթէներն ալ ուրիշ բան չեն, եթէ ոչ ֆրան-մասոնական օթեակները։ «Ժէօն-Թիւրք»ի խմբագիրներէն մէկը տեսակցութիւն մը ունենալով Ֆրան-Մասոններու հետ սերտ յարաբերութիւն ունեցող անձնաւորութեան մը հետ, հարցուցած է անոր թէ ինչ կը խորհէր պահպանողական խմբակցութեան մասին և թէ ֆրան-մասոնները ինչ ընելու մտադիր էին իրերու արդի վիճակին հանդէպ։ Այդ անձնաւորութիւնը սա յայտարարութիւնը ըրած է.— Մասոնական օթեակները ամէն երկրի մէջ գոյութիւն ունին։ Անոնց նպատակն է մարդկութեան ծառայել, առանց ցեղի և կրօնքի խտրութեան։ Անոնք մեծ ծառայութիւն մատուցած են քաղաքական, ընկերական և մարդկային տեսակէտով։ Ամէն կողմ կը հաւաքուին անոնք, առանց խտրութեան ենթարկուելու։ Անոնք որ Ֆրան-մասոնութեան պատմութեանը տեղեակ են մեր երկրին մէջ, շատ լաւ գիտեն որ այդ ընկերակցութեան դերը ինչ եղած է բռնապետական ռէժիմին դէմ։ Այն ամէն երկիրներու մէջ ուր սահմանադրական դրութիւն կը տիրէ, մասոնական օթեակները բացարձակ իրաւունք ունին գործելու։ Բռնապետական ռէժիմին օրով, որ և է ընկերակցութիւն թոյլատրուած չըլլալով, մասոնական օթեակները ստիպուած էին գաղտնի գործունէութիւն մը ունենալու։ Բայց սահմանադրական շրջանի մէջ ո և է խոչընդոտ չկայ որ այդ օթեակները բացէ ի բաց գործեն։ Վերջին օրերս Ֆրան-մասոններու շուրջ տարածուած զրոյցները լաւագոյն առիթը պիտի ըլլան ֆրան-մասոնական օթեակները վաւերացնելու։

⁂ Կրօնաւոր երեսփոխան և ժողովրդական կուսակցութեան անդամ Համտի էֆ. ալ սա յայտարարութիւնը ըրած է. «Այդ ընկերակցութիւններուն վրայ գիտցածս սա է թէ անոնք գաղտնի են և մեր Սահմանադրութիւնը բացարձակապէս կ'արգիլէ գաղտնի քոմիթէներու գոյութիւնը։ Սահմանադրութիւնը կը հռչակէ կարծիքի և մամուլի ազատութիւնը։ Ֆրան-մասոնները կրնան օգտուիլ այդ սահմանադրական ազատութենէն, պայմանաւ որ գաղտնի չգործեն։ Այդ իմաստով կ'ըմբռնեմ Մ. և Յ. կուսակցութեան տարակարծիք խմբակցութեան պահանջումը՝ գաղտ-

---

«ԱՐԵՒԵԼՔ»'Ի ԹԵՐԹՕՆԸ ԹԻՒ 14

ԱՊՏԻՒԼ ՀԱՄԻՏ ԵՒ ՇԵՐԼՕՔ ՀՈԼՄՍ

ՀԵՂԻՆԱԿ ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԲՌՆԱՒՈՐԸ ԱՆԾԱՆՕԹԻՆ ԴԷՄ

ԳԼՈՒԽ Զ.

Երկու բարեկամները լռեցին։ Նաւակը ջուրին վրայ կը սահէր զգոյշ, առանց ձայն հանելու և միայն կը լսուէր թիակներու կանոնաւոր ճողփիւնը։

Երբ Եէնի Մահալլէի նաւամատոյցին մօտեցան, խոր լռութիւն մը կը տիրէր ամէն կողմ, ծովեզերեայ սրճարաններուն լոյսերը մարած էին, նաւամատոյցին հրապարակը մարդ չի կար, որովհետեւ ինչպէս ըսինք, ամառանոցական անմաքուր խորտանգուածին պատճառաւ ամէն ոք կանուխէն իր տունը ապաստանած էր։ Նաւամատոյցին ծայրը քով քովի, կեցած էին Շիրքէթի երկու շոգենաւերը, իրենց գիշերային քունին մէջ։

Այս խոր լռութիւնը, անշարժութիւնն ու մթութիւնը չարագուշակ տպաւորութիւն մը ըրին մեր երկու բարեկամներուն վրայ։

—Ի՜նչ մեռելային հանդարտութիւն, ըսաւ Սատըք։

Նաւակը մօտեցած էր եզերքին։

—Դուն նաւակին մէջ սպասէ՛, ես դուրս ելլեմ և լուր մը առնեմ, ըսաւ Ալի Օսման Սատըքի։

—Շատ աղէկ, սակայն ուշ չի մնաս. կէս գիշերը անցեր է արդէն, ու սակայն բաւական ճամբայ ունինք տուն դառնալու համար։

Հազիւ թէ Ալի Օսման կը պատրաստուէր դուրս ելլել, երբ մութին մէջէն, արագ քալելով, երկու մարդիկ մօտեցան նաւակին։

—Ո՞վ էք դուք, հարցուց իրենցմէ մէկը խիստ ձայնով։

Ալի Օսման իսկոյն հասկցաւ որ իրենց գործը ոստիկաններու հետ էր որ անմիջապէս իր ո՛վ ըլլալը յայտնեց և աւելցուց.

—Հոս եկած ենք հայրս առնելու և տուն վերադառնալու, եթէ մեկնելու դիտաւորութիւն ունի։

—Ձեր էֆէնտի հայրը արդէն մեկնած ըլլալու է, պատասխանեց խոժոռ դէմքով ոստիկանը բոլորովին շեշտը փոխելով ու ակնածական կերպարանք մը առնելով։

—Ինչպէ՞ս, մեկնեցա՞ւ մի, . . .

—Այո էֆէնտիս, որովհետեւ քանի վայրկեան կայ, նախարար փաշան, թիկնապահները են. գացին և ձեր էֆէնտի հայրն ալ միասին ըլլալու է, թէեւ բազմութեան մէջ զինքը չնշմարեցի։

—Ուրեմն ամէն գործողութի՛ւն աւարտած է։

—Համանկամապար, պատասխանեց ոստիկանը։

Ցետոյ աւելցուց.

—Հարկաւորապէս Շիւքրի պէյ, իր մարդոց հետ շուկային մէջ խանութ մը նստած կը ճաշէ կոր, եթէ կ'ուզէք իրեն հարցուցէ՛ք աւելի մանրամասն տեղեկութիւններ կրնայ տալ։

—Վա՜յ, Շիւքրի պէյը հո՞ս է, շատ աղէկ ըրեր, գոչեց Ալի Օսման ուրախութեամբ, և նաւակէն դուրս ցատկելով։

— Սատըք պէյ, դուք հոս քիչ մը սպասեցէ՛ք, ես հիմա կը վերադառնամ, ըսաւ իր բարեկամին և երկու ոստիկաններուն հետ ուղղուեցաւ դէպի շուկան։

Սատըք սիկառէթ մը վառեց և սպասեց։ Երեւակայութ. խռովիլը տենդային անհամբերութիւն մը ունէր իմանալու համար անցած դարձածը։ Սրտին խորէն կը բաղձար որ առանց մէջ պաշարուած անձերը որ և է միջոցաւ մը ազատէին Ապտիւլ Համիտի ճանկէն, բայց այդ միջոցը չէր կրնար երեւակայել։

— Անպատճառ այս ժամու բռնուած ու տարուած են, կը մտածէր ինքնիրեն։

Քառորդ ժամէ մը Ալի Օսման վերադարձաւ։ Սատըք նշմարեց որ բարեկամը մռայլ դէմք մը առած էր և մտահոգ կ'երեւար։

— Ի՞նչ լուր, հարցուց։

— Կեցի՛ր, հիմա կ'ըսեմ, նախ քշէ՛ տեսնենք նաւակը։

Սատըք թիակները ձեռք առաւ և քանի մը անգամ ջուրը խօթեց հանեց, առանց խօսք մը ըսելու, ինքն ալ ազդուած իր բարեկամին կերպարանքէն։

— Արդեօք ի՛նչ պատահած է, ըսաւ ինքնիրեն։

Երբ նաւակը բացուեցաւ, Ալի Օսման, որ լուռ ու մունջ ծովուն կը նայէր, յանկարծ գլուխը դարձուց դէպի խմբագիրը և ըսաւ.

— Գիտե՞ս ինչ պատահեր է։

— Թէնէ պիտի իմանամ եղածը, պատասխանեց միւսը, շարունակելով թիավարել։

— Տունը կոխեր են ու մէջը մարդ չեն գտեր . . .

— Ինչ կ'ըսես, գոչեց Սատըք ուրախութեան ճիչ մը զոր չկրցաւ զսպել, հակառակ իր կամքին, որովհետեւ չէր ուզեր վշտացնել իր բարեկամը և գիտէր որ Ալի Օսման եթէ ո՛չ ուրիշ բանի համար, գոնէ իր հօրը պատճառաւ կը փափաքէր որ այդ գործը յաջող ելք մը ունենայ։

— Այո՛, շարունակեց ոստիկանապետին պաշտօնեան, տունը տակն ու վրայ դարձուցեր են ու հետք մը չեն գտեր . . . տարօրինակ բան է այս, ինչ պիտի ըլլայ հիմա մեր վիճակը, Սուլթանին ձեռքէն չպիտի ազատինք։

Նաւակը ծովուն բացը հասած էր, սակայն Սատըք իր նախկին եռանդովը չէր թիավարեր, թեւերը յոգնած էին ու Ալի Օսման նշմարեց այդ բանը։

— Կ'երեւայ որ ուժդ սպառեցաւ, ըսաւ։

— Այո՛, հիմա, երբ քիչ մը հանգչեցայ, թեւերը ձեռք առի, այն ատեն զգացի որ չարաչար յոգներ եմ . . . կարծեմ լաւ կ'ընենք եթէ քիչ մը հանգստանանք ու մէյմէկ սիկառէթ ծխենք . . . բայց պայմա՛ն տեսնենք մանրամասնօրէն ինչ որ պատահած է։

Խմբագիրը թիակները թողուց և նաւակը սկսաւ մեղմօրէն ընթանալ ջուրերու քմահաճոյքին համեմատ։

Ալի Օսման սկսաւ պատմել ինչ որ լսած էր Շիւքրի պէյէն և ինչ որ մենք արդէն գիտենք։

Երկու բարեկամները, իրենց խօսակցութեամբ, այնքա՜ն խորասուզուած էին պատահած անակնկալ ու արտասովոր եղելութեամբը որ չնշմարեցին թէ նաւակը իր ճամբէն բաւական խոտորած էր ու հոսանքին անդրին քշուելով դէպի Ֆըրըրպուռնի զբօսավայրին առջեւ կը գտնուէր։

—Սա ո՛ւր ենք եկեր, Գալաթի ճամբան կորսնցուցինք, ըսաւ մէկէն Ալի Օսման իր խօսքը ընդհատելով ու չորս դին դիտելով։

(Շարունակելի)

նի ընկերութեանց գործունէութիւնը արգիլելու համար։»

⁂ Նախ պէյ ձեպընթացով ճամբորդութեան միջոցին «Վօլիա»ի խմբագրին յայտարարած է թէ Ժէօն-Թիւրք կուսակցութեան տագնապը վերջ գտած է, քոմիթէին միութիւնը անայլայլ կը մնայ և ապագան ապահովիչ է։ Թալաթ պէյ կ'ուզէ իր կուսակցութեան պաշտօնէն հրաժարիլ, քաղաքական կեանքէն զզուած ըլլալով կարգ մը պատճառներու համար։ Նախ պէյ աւելցուցած է թէ կուսակցութեան տագնապը արդիւնք է օտար ազդեցութեանց։

⁂ «Տնէվնիք» կուսակցութեան տագնապին վրայ խօսելով կ'ըսէ թէ ոչ-իսլամ ազգերու բրած պահանջումները ինքնորոշութեան մասին՝ Թուրքիոյ միութեան դէմ ուղղուած չեն և պէտք է գոհացում գտնեն, եթէ կ'ուզուի որ արեւելեան մեծ տագնապի մը առաջքը առնուի։ Ճշմարիտ Ժէօն-Թուրքերը պէտք է վերջ տան Օսմ. Քոմիթէի ֆրան-մասոնական բռնակալ քաղաքականութեան և գոհացնել օսմ. զանազան ազգերու իրաւացի տենչանքները։ Ասիկա միակ միջոցն է որպէսզի Ժէօն-Թուրք կուսակցութեան մէջ առաջ եկած տագնապը շուտով վերջ գտնէ և բոլոր Օսմանցիները փարին կայսրութեան դրօշին։ Այսպէս Թուրքիա աւելի ուժգնօրէն պիտի դիմադրէ արտաքին ձնշումներու և բնաջինջ պիտի ընէ ներքին խառնակութիւնները ու անտանդութիւնները, ինչ որ վտանգաւոր է Արեւելքի ազատութեան ու անկախութեան համար։

⁂ «Պերլինէր Թակպլատ» կ'ըսէ թէ օսմ. մամուլը շատ կը նեղուի այս միջոցիս։ Լրագրողները մտահոգութեան մատնուած են Պատերազմական Ատեանին կողմէ եղած արգելքին վրայ, որով ոչ մէկ կուսակցութեան թեր կամ դէմ կրնան գրել։ Ոգեւորեալ արձակող օրագրողները շուարած են թէ ինչով լեցնեն իրենց սիւնակները։ Լրագրապետները մտադիր են Մահմուտ Շէվքէթ փաշայի մօտ բողոքելու։ Այս տարի ազատութեան բլուրին վրայ կատարուած հանդէսը պատերազմական հանգամանք ունէր։

ԱԼՊԱՆԻԱԿԱՆ ԸՄԲՈՍՏՈՒԹԻՒՆԸ

ԸՄԲՈՍՏՆԵՐՈՒՆ ՄԷԿ ՅԱՂԹՈՒԹԻՒՆԸ

ՉՈՐՍ ՕՐ ՏԵՒՈՂ ԿԱՏԱՂԻ ԿՌԻՒ ՄԸ

Վիէննայէն հասած երէկուան թուով հեռագիր մը սա ծանրակշիռ լուրը կը հաղորդէ, զոր վերապահութեամբ կը հրատարակենք. «Վիէննայի թերթերուն հրատարակած հեռագիրներուն նայելով, որոնք Բոտկորիցայէն հաղորդուած էին, Կրօյայի մէջ բուռն կռիւ մը տեղի ունեցած է օսմ. զինուորներուն և ապստամբներուն միջեւ։ Այդ ճակատամարտին հետեւանքով, Քէլմէնթի ցեղին պատկանող Ալպանիացիները յաղթական ելած են։ Երկու կողմէն ալ մեծ կորուստներ կրած են։ Բոտկորիցա կը վխտայ վիրաւորներով։»

⁂ Ջէթինէէն ապրիլ 13 թուով հասած հեռագիր մըն ալ ծանրակշիռ ցոյց կուտայ կացութիւնը։ Օսմ. զինուորները Սէլչէի կիրճին վրայ յարձակած են, բայց մեծ ընդդիմութեան բաղխած են ըմբոստներուն կողմէ։ Բուռն կռիւներ տեղի ունենալով զինուորները ստիպուած են նահանջել, շատ մը կորուստներ կրելէ յետոյ։ Ըմբոստները այն դիրքերուն տիրացած են որոնք Ջիէվնայի վրայ կը նային։ Սահմանագլխէն հասած լուրերու համաձայն, Իսա Պօլէթինի իր մարդոցմով Տիաքովա հասած և Թուրքերուն հանդէպ թշնամական ընթացք մը բռնած է, ինչ որ ապացոյցն մըն է ընդհանուր ապստամբութեան, կ'ըսէ սլաւոն հեռագրական գործակալութիւնը։

⁂ Սօֆիայի օսմ. դեսպանը արտաքին գործոց նախարարութեան կը տեղեկացնէ թէ Գարատաղցիները ամէն միջոցներով կ'օգնեն ըմբոստ Մալիսօրներուն, որոնք միշտ պարէն կ'ըստանան։ Գարատաղի կառավարութեան կողմէ ձեռք առնուած միջոցները ապարդիւն կը մնան, գործադիր պաշտօնեաներու հաճոյակատարութեան պատճառաւ։ Բ. Դուռը որոշած է վերջին անգամ մըն ալ դիմում ընելու Չէթինէի կառավարութեան մօտ։ Եթէ երբեք փափաքուած արդիւնքը առաջ չբերէ այդ դիմումը, Գարատաղի հետ դիւանագիտական յարաբերութիւնները պիտի խզուին։

⁂ Երկու օրէ ի վեր կառավարութեան կողմէ ո և է հեռագիր չէ հաղորդուած Ալպանիոյ կացութեան մասին, ինչ որ ենթադրել կուտայ թէ ըմբոստական շարժումը հետզհետէ վրդովիչ հանգամանք մը կ'ըստանայ։ Զինուորական առաքումները կը շարունակուին։

⁂ Ռիչիոթթի Կարիպալտի յայտարարած է որ ալպանիական ըմբոստութիւնը եթէ դէպի կեդրոնական ու հարաւային Ալպանիա տարածուի, ինք և իր ընկերները Ալպանիա պիտի երթան։ Իտալական կառավարութիւնը չպիտի կրնայ արգիլել անոնց մեկնումը, որովհետեւ ասոնք առանձին պիտի ճամբորդեն։

⁂ Պէրաթի երեսփոխան Իսմայիլ Քէմալ պէյ խմբագրի մը յայտարարած է թէ Ալպանիոյ մէջ կացութիւնը չէ փոխուած և ապստամբութիւնը կը շարունակէ։ «Փէսթէր Լօյտ»ի մէջ Ալպանիացիներուն պահանջումները հրատարակուած էին, բայց երեսփոխանը չի կարծեր որ ճիշդ ըլլան անոնք, որովհետեւ Ալպանիացիները պահանջում ընելու վիճակի մէջ չեն. պարզապէս կը կռուին։ Գալով լատինական տառերու գործածութեան, այդ մասին ո՛ և է պահանջում չեն ըրած, կառավարութիւնը գոհացում տուած ըլլալուն համար։ Իսմայիլ Քէմալ պէյ դիտել տուած է թէ ապստամբութիւնը դադրելէ յետոյ միայն կառավարութիւնը կրնայ նկատի առնել Ալպանիացիներուն իրաւացի գանգատները։ Իսկ Տէվլիշ պէյի հետ ունեցած միջադէպին մասին Իսմայիլ Քէմալ պէյ ըսած է թէ անով չզբաղիր ու մոռցած է զայն. միայն թէ Երեսփ. Ժողովի նիստերուն ներկայ չի գտնուիր։

ԿԱԽԱՂԱՆԸ ՍԿԻՒՏԱՐԻ ՄԷՋ

Սկիւտարցիները երէկ առտու ահաւոր տեսարանի մը ներկայ եղան։ Մահապարտը Սահմանադրութեան հռչակումէն յետոյ իր բազմաթիւ ոճիրներով ծանօթ՝ գնչու աւազակ Արիֆն էր։ Ժամը դեռ եօթը չկար, երբ արդէն Նաւամատոյցին հրապարակը տեղ գտնելու տեղ չկար։ Բայց շուկայ գացող բազմաթիւ այրեր, կիներ և նոյնիսկ պզտիկ տղաք փութացած էին դիտելու այն սոսկալի տեսարանը որ քիչ ետքը պիտի պարզուէր իրենց աչքերուն առջեւ։ Մահապարտին ձերմակ շապիկ մը հագցնելով, տարած էին Նաւամատոյցի հրապարակին գտնուող ոստիկանական խուցը, որուն շուրջը շարուած էին ութը ոստիկան զինուորներ։ Մահապարտը քառասուն տարեկանի մօտ, թուխ դէմքով մարդ մըն էր։ Թէեւ դէմքը գունատած էր սակայն յուզման որ եւ է նշան չէր մատներ։ Ժամը ճիշդ եօթն էր երբ մահապարտը խուցէն դուրս հանուելով՝ ոստիկաններու առաջնորդութեամբ կախաղանին վայրը տարուեցաւ։ Ամբողջ հրապարակին վրայ ահաւոր լռութիւն կը տիրէր, ժողովուրդը շատ աւելի մօտէն տեսնելու համար թէ ինչպէս կը կախուի աւազակ մը, սկսաւ աւելի եւս մօտենալ կախաղանին, բայց ոստիկաններու կողմէ ետ մղուեցաւ։ Վերջապէս հասաւ սոսկալի վայրկեանը. մահապարտը կախաղան հանուեցաւ ու քանի մը վայրկեան ետքը ամէն բան վերջացած, արդարութիւնը գործադրուած էր... Մահապարտը, կախաղանի չուանին վրայ մէկ քանի ցնցումներ ունենալէ ետքը, վերջին շունչը փչեց ու ժողովուրդը սկսաւ ցրուիլ, այս քստմնեցուցիչ տեսարանին իր վրայ ձգած չարաշուք տպաւորութենէն անծանօթ սարսափով մը գրաւուած։

ԷՎՔԱՖԻ ՆԱԽԱՐԱՐԸ ՀՐԱԺԱՐԱԾ

«Իգտամ»ի լսածին նայելով, Էվգաֆի նախարար Խալիլ պէյ քանի մը օր առաջ հրաժարական տուած է եպարքոսին։

ՀԱԿԱՀԵԼԼԷՆ ՊՈՅՔՈԹԸ

Ասորական մամուլը կ'ըսէ թէ Երբեակ Ջինակցութեան պատկանող ակումբները պէտք է միջամտեն, Հելլէններուն դէմ մղուած պոյքոթը գործադրելու համար։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐ

Իզմիրի մէջ քոլերայի քանի մը դէպք պատահած ըլլալով, Իզմիրի ժամանողները 24 ժամ քարանթինայի և հսկողութեան պիտի ենթարկուին մաքրանոցի մը մէջ։

ԿԱՅՍ. ՀԱՑԿԵՐՈՅԹ

Այսօր, կէս օրին, Մէրասիմ սալոնին մէջ Սուլթանին կողմէ հացկերոյթ մը կը տրուի ի պատիւ երեսփոխաններուն և ծերակուտականներուն։ Հարիւր վաթսուն հոգի հրաւիրուած են։ Կայսրն ալ պիտի մասնակցի սեղանին։

ՅԱՌԱՋԻԿԱՅ ՈՒՐԲԱԹԻ ՍԵԼԱՄԼԸՔԸ

Եթէ օդը նպաստաւոր ըլլայ, յառաջիկայ ուրբաթ օր Սելամլըքի արարողութիւնը տեղի պիտի ունենայ Սկիւտարի Եէնի Ճամի մզկիթը։ Սելամլըքի հանդէսէն յետոյ Սուլթանը Սելիմիէ զօրանոցը պիտի այցելէ։ Կայսրը «Սէօկիւտլի» զբօսանաւով Հայտար-Փաշա պիտի երթայ և նոյն շոգենաւով պիտի դառնայ իրիկուան։ Առջի օր պատերազմական նախարարը Սելիմիէի զօրանոցը երթալով՝ հարկ եղած հրամանները տուաւ Սուլթանին այցելութեան առթիւ։

⁂ Պատերազմական նախարարը, առջի օր, Սելամլըքի արարողութենէն յետոյ, Սուլթանին ներկայացաւ։

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆԻՆ ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Անժխտելի իրողութիւն մըն է թէ ֆրանսերէն լեզուն այսօր որքան անհրաժեշտ դարձած է Թուրքիոյ մէջ։ Ամէն ոք կ'ուզէ տիրանալ այդ լեզուին, բայց դժուարութիւնները կը խրտչեցնեն։ Բարիզի իրաւաբանական վարժարանէն վկայուած Պ. Էտուար Ռէյթ այդ դժուարութիւնները հարթած է իր դիւրուսոյց մեթոտով, որուն հետեւողները քիչ ատենէն կ'ընտելանան այդ լեզուին գաղտնիքներուն։ Մեր ընթերցողներուն կը յանձնարարենք այդ ուսուցիչը, որ Բօօքէրաթէլի մօտ գտնուող Ռըզոն խանին մէջ դասեր կ'աւանդէ չափաւոր գիներով։

ԿՈՐՍՈՒԱԾ ԹՈՒՂԹԵՐ

Բերայէն մինչեւ Ղալաթիոյ քարափը երկարող ճամբուն վրայ, մետաքսէ թաշկինակի մը մէջ ծրարուած կարգ մը թուղթեր կորսուած են։ Գտնողէն կը խնդրուի «Արեւելք»ի խմբագրատունը յանձնել։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐ

ԲԱՐԻՄԱՂԻԿ ՆՇԱՆԱԾՆԵՐ. — Անասթազի անուն սպասուհի մը, որ Հալքիի մէջ յոյն ընտանիքի մը քով կը ծառայէր, իր սիրտը նուիրած էր բանջարավաճառի մը, բայց ոչ միայն սիրտը, այլեւ իր տիրուհիին զոհարեղէնները, որոնք հետզհետէ կ'անհետանային։ Տանտիրուհին նշմարած ըլլալով գողութիւնը, ոստիկանութեան իմաց տուաւ խնդիրը։ Ոստիկանութիւնը ձերբակալեց սպասուհին, իսկ նշանածը փնտռելու վրայ է։

ԿՌԻՒ ՀԱՅԵՐՈՒ ԵՒ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ. — «Դաշինք»ի մէջ կը կարդանք. «Երեքշաբթի օր, իրիկնադէմին, կարգ մը Մշեցի զուարթ աղբարներ Սինէքլիի կողմը գտնուող սրճարանի մը մէջ նուագածուն զուռնայով իրենք իրենց զբօսնելու ատեն այն սրճարանին մէջ գտնուող քանի մը Թուրքեր անոնց նուագածուներուն կը մօտենան և պահանջկոտ ձեւով մը կ'ուզեն ստիպել զանոնք որ հայերը թողլով քիչ մըն ալ իրենց «քէյֆ»ը տեղը տան։ Ասոր վրայ Հայերու և Թուրքերու միջեւ փոխանակուած բանակռիւ մը շուտով կռիւի կը փոխուի և աթոռ կը յաջորդէ աթոռ ու ափսէ ափսէի, աթոռներ և գաւազաններ իբր զէնք ծառայելով երկու կողմին ալ ձեռքին մէջ։ Ականատեսներ կը պատմեն թէ այս կռիւը շատ ծանր հետեւանքներ կրնար ունենալ եթէ միջամտութիւններ չըլլային և չհանդարտեցնէին հայերը, որոնք Զատկի տօներուն բերմամբ իրենց անմեղ զուարճութիւնը կ'ընէին առանց իրենց դրացիներուն անհանգստութիւն մը պատճառելու։ Նկատելի է նաեւ թէ ամբողջ կռուի պահուն ոստիկան մը երեւցած չէ այդ կողմերը. կ'երեւի թէ ոստիկանները գիշեր կարծելով կանուխէն քնացեր էին այդ օրը։

ՕՐՈԶՏԻ ՊԱՔ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԼՕՄԷՐ ԷՖ. ԽԱՆ, ՊԱՂՉԷԳԱՊՈՒ, ՊՈԼԻՍ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ ԱՄԷՆԷՆ ԱԺԱՆ ԱՊՐԱՆՔ ԾԱԽՈՂ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆ Է
ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ
ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ ՄԷՋ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ ՃՈԽ ՄԹԵՐՔ ՄԸ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ

Կարճ և երկայն գուլպայ, ֆանէլա, քաշ-քօրսէ, սուէթերս, շապիկներ, այրերու, կիներու և տղոց յատուկ պատրաստ զգեստներ, պլուզներ, ժիւբոն և ժիւբօններ, բէնեուարներ, քօրսէներ, թաշկինակներ, ձեռնոցներ, հովանոցներ և անձրեւանոցներ, տնտեսութիւններ, գանտեղէն, մարօքէնէ առարկաներ, ճամբորդութեան և բարիզեան ապրանքներ, տանին առարկաներ, թօշաֆէ, ժանեակներ, պրօտըրի, մետաքսէ կերպասներ, բրդեղէն և բամպակեղէն ապրանքներ, ճերմակեղէն, կարասիներ, ժամլաթ, լէնէլէում, ժամացոյց և ոսկերչական ապրանքներ։

Մեծ վաճառում բրդեղէն կտորներու խիստ աժան գիներով։

Օռոզդի Պաք վաճառատունը միակ կեդրոնատեղին է «ՓՖԱՖ» կարի մեքենային եւ «ՕՄԷԿԱ» ժամացոյցներուն, որոնց եւ ո՛չ մէկ կերպով կը հաւասարի այդ արժէք ունեցող ուրիշ ո եւ է ժամացոյց։

ՍԻՆԷՄԱ ՕՐԻԱՆԴՕ

ՆՈՐ ՅԱՅՏԱԳԻՐ

Զաւեշտական տեսարաններ. — Ամերիկեան տրամ. — Գաղանագուտային վախը (զաւեշտ)։ Ժամադրութիւնը։ — Կամօն-ժուռնալ, Այժմէութիւններ։ — Թօնթօլինի սէրը։ — Քառասուն թուականը։ — Տիկին Պէրնարի զգայնութիւնը։ — Զաւթակին հոգին (սիրային վէպ)։ — Մտերմական կապը։ — Ընտիր երաժշտութեամբ։ ՄՕՏ ՕՐԷՆ պիտի ներկայացուի նաեւ «Զինուորին Պատիւը» (զգայացունց տեսարան)։ «Բարեպաշտ ստախօսութիւն (տրամ)։ Ժամ, շաբաթը երկու անգամ կը փոխուի Յայտագիրը՝ միշտ շահեկան, զուարճալի և հրահանգիչ։

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

Գ. ՆՍՏԱՇՐՋԱՆ
87ՐԴ ՆԻՍՏ

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԻՒՏՃԷՆ

Օսմ. Երեսփ. Ժողովը երէկ նիստ գումարեց ժամը 10.20ին նախագահութեամբ Ահմէտ Րիզա պէյի։ Օրակարգ անցնելէ առաջ օրինագիծներու յանձնաժողովին մէկ տեղեկագիրը — ի մասին Արիֆ էֆ.ի առաջ տուած թէքլիֆին — որով համաձայնութիւն կը յայտնէր որպէսզի Ծերակուտականները, Երեսփոխանները, նախարարները և պետական պաշտօնեաները, չանդամակցին դրամական, առեւտրական և ճարտարարուեստական մեծ հաստատութեանց վարչական խորհուրդներուն։

Ժողովը անցաւ երկրագործ. նախարարութեան պիւտճէին։ Տեղեկագրին վերջ խօսք առաւ նախարար Մավրոքօրտաթօ էֆ. և Թուրքիոյ երկրագործութեան համար ըլլալիք միջոցներուն մասին խօսեցաւ և մանրամասնօրէն ծանուցանեց վերջին տարուան ընթացքին բացուած երկրագործ. վարժարաններուն և զանազան ձեռնարկներու մասին։

Յետոյ խօսք առաւ Տաղաւարեան էֆ. և թէ՛ քննադատեց երկրագործ. նախարարութիւնը և թէ՛ գնահատեց զայն իր կարգ մը առաջարկները նկատի առած և գործադրել սկսած ըլլալուն համար։ Խօսեցաւ երկրագործ. նախարարութեան պիւտճէի անբաւականութեան վրայ, որ 47 միլիոն դր.ի՛ միայն, հակառակ անոր որ Թուրքիոյ երկրագործ դասը պետութեան ընդհ. հասոյթին հարիւրին 75ը կուտայ՝ զանազան տուրքերով։

Նոյն քննադատութիւններ ըրաւ նաեւ Մանիսայի երեսփոխան Հայտար պէյ, որ մանրամասնօրէն գլխաւոր թերութիւններ ըրաւ հանքերու մասին՝ աւելցնելով որ կարգ մը հանքերու մենաշնորհներ ապօրէն կերպով փոխանցուած են։

Տէրսիմի երեսփոխան Լութֆի Ֆիքրի պէյ իր կարգին Մեռեալ ծովու մէջ գտնուող «պիթում»ի հանքի մենաշնորհին մասին խօսեցաւ։ Ըսաւ թէ առաջ առաջ Տօքթ. Շէհապէտտին, Հիւսէյին Ճահիտ պէյի եղբայրը և «Թանին» թերթին տնօրէնը՝ Երուսաղէմի կառավարչին դիմելով Մեռեալ ծովու մէջ գտնուող հանքին մենաշնորհը կ'ուզեն։ Խնդիրը տեղեկագրուելով Պոլիս, պատասխանը ձեռք կը բերուի։ Սակայն բուն օրէնքին համաձայն, արդէն ծանօթ հանքերը աճուրդի դրուելով կը տրուին և այս հանքն ալ արդէն ծանօթ էր՝ քանի որ աւելի առաջ գերման ճարտարագէտներ հաստատած էին և սակայն նախապէս առանց աճուրդի տեղի կ'ունենայ փոխանցումը։ Ասկէ զատ այս կարգի մենաշնորհները 40 կամ 90 տարուան պայմանաժամով կուտան, բայց ասոր մէջ բացառութիւն մը եղած է և 25 տարուան պայմանաժամով տրուած է մենաշնորհը։

Մ. Արիֆ պէյ ինքն ալ հաստատեց Լութֆի Ֆիքրիի ըսածները։

Կէս օրէն վերջ շարունակուեցաւ վիճաբանութիւնը և խօսեցաւ Սէլանիկի երեսփոխան Վլաճօֆ էֆ., որ մանրամասն ծանրացաւ այն կէտին վրայ թէ կառավարութիւնը պէտք է ամէն կարգի դիւրութիւններ տայ երկրագործ դասակարգին և հաստատէ երկրագործ. յատուկ դրամատուներ որոնք ոչ թէ արդի երկրագործ. պանքային նման, այլ աւելի նպաստաւոր պայմաններով դրամ փոխ տան երկրագործին։ Վլաճօֆ էֆ. ըսաւ թէ պէտք է խիստ օրէններ գծել այն հողատէրերուն վրայ որոնք չեն մշակեր իրենց հողը։ Եթէ այս օրէնքը գրուի պետական գանձն ալ կը նպաստաւորուի, մշակն ալ։ Նաեւ գիւղերուն մօտ պէտք է զրկել շրջիկ ուսուցիչներ երկրագործ. նիւթերու վրայ դասախօսութիւններ կազմակերպելու համար։ Պէտք է հող տալ հողազուրկ երկրագործին. Թուրքիոյ մէջ հարիւրին 90ը զուրկ է հողէ, այսինքն ստրկութեան նմանական միջոցին։ Մինչեւ այսօր Թուրքիոյ մէջ երբե՛ք գիւղացիութիւնը հողային խնդրի համար ապստամբած կամ յեղափոխութիւն հանած չէ։ Մինչդեռ Եւրոպայի մէջ այս խնդրին համար ահագին յեղափոխութիւններ ծագած են։ Պէտք է ամէն գնով կառավարութիւնը լուծէ այս հողային խնդիրը։

Յետոյ յաջորդաբար խօսեցան Պօզօ, Խալ. Հայտըր, Ֆէյզի և ուրիշներ։ Նախարարը երկուշաբթի օր պիտի պատասխանէ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ՋԱՐԴԻ ԶՐՈՅՑ ԱՆՏԻՈՔԻ ՄԷՋ

Բ. ԴՐԱՆ ԵԿԱԾ ՀԵՌԱԳԻՐԸ

Վերջերս զրոյց հասած էր թէ, Անտիոքի մէջ խառնակութիւն պիտի ծագի և այս մասին խուճապային լուրեր շրջիլ սկսած էին։ Ներքին գործոց նախարարութիւնը այս վրդովիչ լուրերուն մասին խիստ քննութեան ձեռնարկելով՝ հետեւեալ տեղեկութիւնները քաղեց։ Անտիոքցի Բէհմիէ անունով անձ մը կարգ մը տեղեր յայտարարեր է թէ՝ Իսլամները քրիստոնեաներուն վրայ պիտի յարձակին և թէ ամէնէն առաջ պիտի յարձակին Պ. Մալթէնի վրայ։ Արաբաճի Ջէլօ կոչուած խանութպանն ալ Ալէքսան անուն քրիստոնեայ սափրիչի մը սպառնական խօսքեր կ'ընէ և այդ դէպքէն ալ կը հաստատուի թէ՝ խառնակութիւններ պիտի ծագին։ Իսկ այն զրոյցը թէ կարգ մը քրիստոնեաները Պ. Մալթէնի տունը ապաստանած են, սակայն ալ ուրիշ բան չէ եղեր բայց եթէ կարգ մը կիներու ապահովութեան համար չափէն աւելի զգուշանալը։ Հալէպի կառավարութիւնն ալ կը յայտարարէ թէ Անտիոքի մէջ մտահոգութեան տեղիք տուող որ և է դէպք չկայ և անգամ խառնակութիւններու ամէն տեսակ կանխազգուշական միջոցներ ձեռք առնուած են որ և է խառնակութեան դէմքերու համար. ասկէ զատ խիստ քննութեան մը ձեռնարկուած է երկրին անդորրութիւնը խանգարել յանդգնողները խիստ պատիժներու ենթարկելու համար։

The ORIENTAL CARPET MANUFACTURERS

ՕՐԻԱՆԹԱԼ ՔԱՐՓԷԹ ԸՆԿ.

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ
400.000 ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ
ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ
Իզմիր, Քարափին վրայ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ
Բերա, Մեծ Փողոց, թիւ 327
Պոլիս, Պահչէ Գափու
ՍՏԱՄՊՕԼԵԱՆ ԽԱՆ

ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳՈՐԳԵՐՈՒ
ԱՄԷՆԷՆ ՃՈԽ ՄԹԵՐՔԸ
ՊԱՏՇԱՃԱՒՈՐ ԳՈՐԳԵՐ
ՄԵԾ ՄԹԵՐՔ ԹՐՔԱԿԱՆ ԳՈՐԳԵՐՈՒ, ԱՄԷՆ
ԳՈՅՆԵՐՈՎ ԵՒ ՄԵԾՈՒԹԵԱՄԲ,
ԲԱՑԱՌԻԿ ԳԻՆԵՐՈՎ
Քառակուսի կանգունը 40 ղրուշ արժէք
ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՔԻԼԻՄ ԳՈՐԳԵՐ,
ՔԱՌ. ԿԱՆԳՈՒՆԸ 20 ՂՐՈՒՇ ԱՐԺԷՔ
ԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԽԻՍՏ ՆՊԱՍՏԱՒՈՐ ԱՌԻԹ

ՄԵԾ ՑՈՒՑԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
ՔՐԱՎԱԹՆԵՐՈՒ
ԽԻՍՏ ԱԺԱՆ. ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՄԲ, ՇԱՏ ՏՈԿՈՒՆ.
ԲԵՐԱ, ՍՈՒԼԹԱՆԻԷ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ԴԻՄԱՑ
ՆԷՃԻՊԼԷՐ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
ԴԻՄԵՑԷՔ ԵՒ ԳՈՀ ՊԻՏԻ ՄՆԱՔ ԱՆՊԱՏՃԱՌ
3

ՈՒՍՈՒՄՆ. ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Ուսումն. Խորհուրդը ուրբաթ նիստին մէջ սա խնդիրներով զբաղեցաւ։ 1. Հաստատեց Սամաթիա-Մարգարեանի և Գնալեայի նորընտիր Ուսումն. Խորհուրդները։ 2. Պէշիկթաշի ուսուցիչ Բ. Շահպազի պաշտօնանկութեան մասին բերուած բացատրութիւնները լսելու համար Թաղ. Խորհուրդի դիւանը որոշեց հրաւիրել յառաջիկայ նիստին։ 3. Որոշեց դասախօսական-ուսուցիչի վկայական տալ Բերայի վարժարաններուն ուսուցիչներէն Պ. Միհրան Պարթեւեանի, Երուանդ Սմբատեանի, Շաւարշ Փանոսեան և Գառնիկ Գանձեանի, ինչպէս նաեւ Մաքրիգիւղի վարժարանին տնօրէն Պ. Արմենակ Համամճեանի։ 4. Բէշմախի Առաջն. Տեղապահ գրով մը գաւառին կրթական ցաւալի կացութիւնը պարզած ըլլալով, որոշեց Միացեալին ուշադրութիւնը հրաւիրել։ 5. Էսկիշէհիրի պետական Իտատիէ վարժարանի մէջ Թուրք ուսուցիչ մը քրիստոնէութեան դէմ անվայել ոճով խօսած ըլլալով Պատրիարքարանէ դիմում եղած էր դատական նախարարին, որ պաշտօնանկ ըրած է այդ ուսուցիչը։ Խորհուրդը փակուած նկատեց այդ խնդիրը և որոշեց ըստ այնմ գրել Էսկիշէհիրի Թաղ. Խորհրդին։

ՊԱՇՏՕՆԱԳՐԻ ՍՐԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պատր. Տեղապահը երէկ կրթական նախարարին այցելեց սրբագրել տալու համար այն պաշտօնագիրը, որ գրկուած էր Կեդր. վարժարանին Իտատիէ ճանչցուելուն առթիւ։ Այդ պաշտօնագրին մէջ գրուած էր «թաասիֆ խաէրիզ», փոխանակ գրուելու «դայա օլունտու» կամ «կէօրիւլտի»։

ԽԱՉԻ ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ

Ազգ. Հիւանդանոցի Ս. Փրկիչ եկեղեցին մէջ երէկ ապրիլ 14 հինգշաբթի առաւօտ Խաչհանգստէն վերջ, ի բացակայութեան լուսարարին, 100 դրամ ծանրութեամբ և Ս. Անանիայի մասունքով արծաթ խաչ մը գողցուած ըլլալը ի գիտութիւն հասարակութեան յայտարարելով, կը խնդրուի ազն. ազգայիններէ որ, եթէ նմն կամ նման խաչ մը մէկու մը մօտ տեսնուի, և կամ հետք մը նշմարուի, հաճին ի տեղեկութիւն հաղորդել հոգաբարձութեան։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ստացանք «Արարատ Մատենադարան»ի Ա. Շարքի 1 թիւը՝ ԴԱՅԱՊԱՐՏԵԱՆ ՇՈՒՇԱՆ, ազգային կեանքէ քաղուած իրական վէպը։ Հրատարակիչ՝ Արտաշէս Տէր-Յովհաննէսեան։ Տպագրութիւն Նշան-Պալըքեան։ Գին 60 փարա։ Կը ծախուի ամէն գրավաճառի քով։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԵԷՄԷՆԻ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆԸ

ԵԷՄԷՆ, 14 ապրիլ. — Սէյիտ Իսմայիլ, Սէյիտ Ահմէտ և Եպու Մէնսուրի հրամանատարութեան տակ գտնուող ըմբոստները ստիպուեցան Լօհեայի հիւսիսային կողմը Բէճալէ կոչուած տեղը քաշուիլ զինուորներու հետապնդման պատճառաւ։

⁂ Սայիտ փաշայի զինուորական սիւնը առանց ընդհարման Հաճճէ հասած է։ Հաճճէյլիները բոլորովին անձնատուր եղան։ Հաճճէի բնակչութիւնը ցնծութեամբ դիմաւորած են։ Կուսակալի հրամանատարութեան տակ շարժող զինուորական կարաւանը այժմ Իպպ հասնելով յաջողած է ըմբոստները ցրուել։

⁂ Պատկանեալ իշխանութեան կողմէ տեսնուած պէտքի մը վրայ, որոշուած է Եէմէնի նիզամիէ զինուորները ետ կանչելով Ալպանիա զրկել Եէմէնէն, ուր կացութիւնը հետզհետէ կը բարւոքի։

ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Երէկ իրիկուան դէմ վարչապետը Բ. Դուռ երթալով, արտաքին, ներքին, դատական և երկրագործական նախարարներուն հետ երկար խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ։

ՈՒՆԿՆԴՐՈՒԹԻՒՆ

Եպարքոսը, երէկ, պալատ երթալով, Սուլթանին կողմէ ունկնդրութեան ընդունուեցաւ։ Յետոյ Խորհրդարան գնաց։

ԲԱՐԻԶԻԱՆՈ

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ Թ. ՎԻՇԻ ԵՒ ԸՆԿ.

Ամէն իրիկուն խուռն բազմութիւն մը կայ Բարիզիանոյի մէջ, ուր Վարիէթէի խումբը մեծ յաջողութիւն կ'ունենայ։ Տնօրէնութիւնը ոչ մէկ ատեն այդքան ճոխ յայտագիր մը չէր գործածած, ու գեղեցիկ ու մանկամարդ դերասանուհիներ կը տեսնուին։ Մօտերս նոր և զգայացունց «սէզոն»ներ։ Թատերական ներկայացումէն յետոյ ամէն գիշեր պարեր տեղի կ'ունենան և նուագախումբ մը ընտիր կտորներ կը նուագէ։

ՊԱՀՐԻՅԷ ՆԷԶԱՐԷԹԻՆՏԷՆ

80000 քիլօ զէյթուն տանէսի
5000 » Ինկլէզ վէ գալըպ տօն եաղը
10000 գամպօր չույը քիրէճի

Թէրսանէի Ամիրէյէ պիր սէնէ զարֆընտա լիւզումի օլան սէքսէն պին քիլօ Ինկլէզ գալըպ տօն եաղը իլէ օն պին գամպօր չույը քիրէճի միւսպայա խանմէք իւզրէ գափալը զարֆ ուսուլիլէ պազարլըղա մէվզը միւնաքասայա գօնուլմուշ չարթնամէլէրի մուճէլլիտ Թալիպ օլանլարըն Թէքլիֆնամէլէրինի քիւչիւք մաղազալար պալընտա Նիսանըն եիրմինճի չարշամպա գիւնի պազարլըղա սաաթ իքիտէ գատար Նիւզամնամէ Թէքլիֆնամէլէրինի Պահրիէ Նէզարէթի աէօրթիմանի տահրէ լուճէնա չիւալէսինէ իթա էյլէմէլէրի վէ սաաթը մէզքիւրտէն սօնրա Թէքլիֆնամէ գապուլ խօլմայաճաղը իլան օլունուր: 327 Նիսան 10 1—2

ԹՐՈՒՔ ՎԷ ՄԷԱՊԻՐ ԻՏԱՐԷՍԻՆՏԷՆ

Վիլայէթ էսամիսի ինշաաթ վէ թամիրաթ:

ԷՆԳԱՐԱ.—Գայսէրի Եօզղատ Թարիգինին 8, 9, 13 քիլօմէթրօլարընըն իմալաթ. իհալէի էվվէլիէ Թարիխի 327 Նիսան 12, իհալէի գաթ-ի Թարիխի 327 Նիսան 30, պէտէլի 77565:

ՍԻՎԱՍ—Զիլէ, Մէրզիֆօն, Զօրում Թարիգինին եիրմինճի քիլօմէթրօսունտան 171—65 քիլօմէթրօսունա գատար օլան գըսըմ: իհալէի էվվէլիէ Թարիխի 327 Մայիս 5, իհալէի գաթիյ Թարիխի 327 Մայիս 13, պէտէլի 1090130,

Պէտէլ քէշիֆլէրիլէ էսամիսի պալատա մուհարրէր ամէլիաթ ու թամիրաթըն հիզալարընտա մուհարրէր միւնաքասաթէ իհալէլէրի իճրա գըլընաճաղընտան Թալիպ օլանլարըն տահա զիատէ Թաֆսիլաթ ալմագ վէ Թէնզիլաթ իճրա իթմէք իւզրէ մահալլէրինտէ Նաֆիա գօմիսիօնլարընա վէ Տէրսաատէթտէ Թիճարէթ վէ Նաֆիա Նէզարէթինտէ միւնագասա գօմիսիօնընա միւրաճաաթ էթմէլէրի իլան օլունուր:
327 Նիսան 12

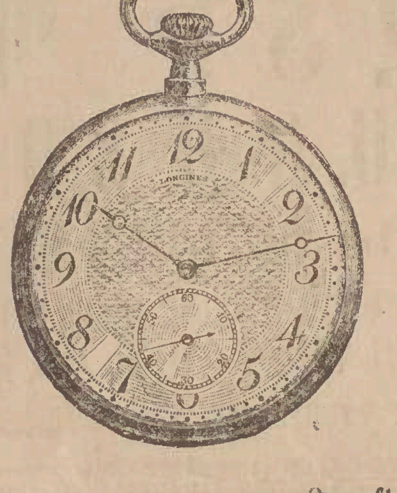

ԼՈՆԺԻՆ

ԱՇԽԱՐՀԻՍ ՄԻԱԿ ԱՄԵՆԱԼԸՆՏԻՐ ԺԱՄԱՑՈՅՑԸ, պաշտօնապէս ընդունուած Օսմ. Պատերազմական Նախարարութենէն, Միացեալ-Նահանգներու, Իտալիոյ և Ճափոնի ծովային Նախարարութիւններէն, Անգլիոյ, Ռուսիոյ, Սերպիոյ և Քանատայի երկաթուղեաց վարչութիւններէն, ինչպէս նաև Արժանթինի ելեկտրական Թրամուէյներու ընկերութիւններէն և բազմաթիւ ուրիշ ու նոյնպէս կարեւոր վարչութիւններէ։

ՈՍԿԻ, ԱՐԾԱԹ, ՄԵՏԱՂ-ԱՄԷՆ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ

5 Մեծագոյն մրցանակներ.—Անվերս (1885), Բարիզ (1889), Պրիւսէլ (1897), Բարիզ (1900), Միլան (1906)։
2 Արտաքոյ մրցման, անդամ ժիւրիի.— Ժընէվ (1896), Թուն (1899)։
5 Ոսկի մրցանակներ, 50է աւելի ուրիշ մրցանակներ Նէօշադէլի եւ Քիուի դիտարաններէն։
16 Շքադրամներ.— Բարիզ, Վիեննա, Ֆիլատելֆիա, Անվերս Ամսթերտամ, Չիքակօ, ևն., ևն.։

Թուրքիոյ համար ընդհանուր ներկայացուցիչ **ՆԱՍԻՊ Խ. ՃԷՋՎԷՃԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻՔ** Մեծ Շուկայ, Մահֆազաճըլար, 44 — 46 Կ. ՊՈԼԻՍ

Կը խնդրուի գաւառի մէջ սոյն վաճառատան բազմաթիւ յաճախորդներէն, պէտքը ներկայանալէն առնուազն մէկ ամիս առաջ գրել իրենց ապսպրանքները, յապաղմանց չենթարկուելու համար։ 10—37

Յիշեալ վաճառատան մէջ կը գտնուին նաեւ ամէն տեսակ գոհարեղէններ եւ ոսկի շղթաներ։

ՃՇՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՅԱՂԹԱՆԱԿԷ

ՎԱՅԵԼՉՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՏՈԿՈՒՆՈՒԹԻՒՆԸ
ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԵԱՆ ՄԻԱՑԱԾ

ՆԱՈՒՄԱՆ

ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԸ ԱՇԽԱՐՀԻՍ
ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՆ ԵՆ ԻՍԿԱՊԷՍ

ՎՃԱՐՄԱՆ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ՆՈՐՈԳՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ ՁՐԻ
ԼՈՒՐՋ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԿԵԴՐՈՆ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԵՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Ղալաթիա, Խիւտավէնտիկեար խան, թիւ 3, 4–14, 15
Մթերանոց, Պէօ իքպալ, Աֆա ռէյլէր թիւ 44

Մօտերս մասնաճիւղեր պիտի բացուին մայրաքաղաքիս զանազան թաղերուն մէջ

ԲԵՐԱ ԵՒ ՊՈԼԻՍ

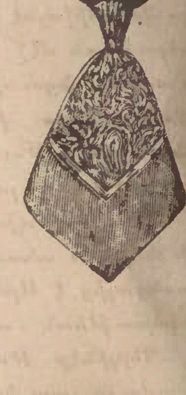

فوق‌العاده جسیم قراوات سرکیسی

غایتله اوجوز صوڭ موده چشیدلر چوق صاغلام
بك‌اوغلنده مکتب سلطانی قارشوسنده

نجیبلر تجارتخانه‌سی

مراجعت ایدیکز هرحالده ممنون قاله‌جقسکز

Ի ՆՊԱՍՏ

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԻՂԻՆ

Թէ՛ ձեր առողջութեան պահպանման
Թէ՛ օսմ. արտադրութեանց յարգ ընծայելու
Թէ՛ ազգ. վաճառականութեան օգնելու համար օսմ. նաւատորմիղին օժանդակ մարմնոյն ի նպաստ շինուած

ՍԻԿԱՐԻ ԹՈՒՂԹԸ
ԵՒ
ԼՈՒՑԿԻՆԵՐԸ

նախապատուութիւն տալով գործածելը հայրենասիրական պարտականութիւն մըն է։

Արդէն գիներու տեսակէտով բնաւ չտարբերիր ուրիշներէն։

Ընդհ. կեդրոնատեղին է Կ. Պոլիս. Ֆինճանճըլար, թիւ 8
—11—

دونمای عثمانیه خدمت ایلمك

هم صحتکزی محافظه ایتمك
هم معمولات عثمانیه‌یه رغبت کوسترمك
هم تجارت ملیه‌یه یاردیم ایلمك ایچون

دونمای عثمانی معاونت ملیه جمعیتی منفعته چیقان

سیغاره کاغد وکبریتلرینی

ترجیح واستعمال ایتمك وظائف وطنیه‌دندر.
خصوصاکه فیأتده هیچ فرق یوقدر.

عمومی دەپوزیتوسی استانبولده فینجانجیلرده نومرو ۸ ٥١ –

ԹՈՄԱՍ Ս. ԹԱՔԸՐ
26 Բէրճէմպէ Բազար 26

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՄԱՐ
ՊԻՐՄԻՆԿԷՄԻ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ

ԹԱՆԿԻՍ ՏԱՆ

ՀԱՑԹԱՑԹԻՉ ԿԱԶՈՎ, ՊԷԹՐՕԼՈՎ, ՊԷՆԶԻՆՈՎ ԵՒ ԱԼՔՕՕԼՈՎ
ՇԱՐԺԻՉ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՈՒ

Թոմաս Ս. Թաքըր Տունը կը ներկայացնէ նաև ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐԸ և անոնց մեքենաներուն կատարեալ զետեղումը կը ստանձնէ. հողագործական Ինքնաշարժ Մեքենաներ, Ելեկտրական Զետեղումներ, Գործարանի Մեքենաներ և Գործիքներ, ամէն տեսակ Ջրհաններ, Մոտկան մարքայով Ջուլարանի Փոշաններ, Մանածի Մեքենաներ, ևն. ևն.։ 18—104

ԽԻՍՏ ԿԱՐԵՒՈՐ
ԻԶՄԻՐԻ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Օսմանեան կառավարութեան քոնթրոլին տակ և մասնաւոր արտօնութեամբ կազմակերպուած այս վիճակահանութեան չորրորդ սէրիի տոմսակները ծախու հանուած են։ Այդ տոմսակներուն թիւը 28000 ըլլալով, ատոնց կէսը 14000, զանազան աստիճանի պարգեւներ կը շահին։ Անկէ զատ, տասներեք մեծ պարգեւներ ալ կան։

Տոմսակները դիւրամատչելի դարձնելու համար կարեւոր զեղչ մը եղած է անոնց գնոյն վրայ։ Երեք կարգի տոմսակներ կը ծախուին. կէս, մէկ քառորդ և մէկ ութերորդ. կէսին գինն է երկու մէճիտ, քառորդինը՝ մէկ մէճիտ և մէկ ութերորդ գինը՝ կէս մէճիտ։

Օրինակի համար, մէկէն վեց. այսինքն վեց վիճակահանութեան մէջ 50 000 ական հատ վեց պարգեւ, վերջին եօթերորդ վիճակահանութեան հինգերորդ թիրաժին մէջ 250 000 ական հատ հինգ հատ պարգեւ, եօթերորդ վիճակահանութեան ամենէն վերջին թիրաժին մէջ մէկ հատ 1,000,000, երկու հատ 300 000 ղրուշի, ընդամէնը տասներեք մեծ պարգեւներ կ'ըլլեն։ Անկէ զատ, 75,000 100,000 125,000 150 000 200,000 ղրուշի, և ուրիշ հազարաւոր պարգեւներ կը շահին։

Եթէ երբեք 13 պարգեւներէն ոմանք իրենց պատկանած վերջին թիրաժին մնան, կանոնագրին համաձայն, միեւնոյն թիւը կը շահին թէ՛ մեծ և թէ փոքր պարգեւները. այնպէս որ մէկ թիւր կրկնակի շահած կ'ըլլայ 1 500,000 1,400,000 1 3 0 000 ղրուշ, որոնք մարդս մեծ հարստութեան մը կ'արժանացնեն։ Այս հաւանական պարագան ալ պէտք է նկատողութեան առնել։

Բնական է որ ամէն մարդ մասնակցի այս վիճակահանութեան, որուն տոմսակներուն գինը խիստ զեղչուած է, մինչ պարգեւներուն թիւը շատ և խիստ կարեւոր է. Սոյն վիճակահանութեան մասնակցելու զօրաւոր խթան եղող պատճառներէն մէկն ալ աս է որ այս վիճակահանութիւնը տեղական ըլլալով, հանուած և տրուած դրամները երկրին մէջ կը մնան, այսինքն հանրային հարստութեան կը պատկանին։ Այս վիճակահանութեան շնորհիւ օսմ. արհեստից վարժարանին նման բարեգործական հաստատութեան մը մէջ ծնողազուրկ տղաք կը պատսպարուին ու կը կրթուին։ Առանց ցեղի և ազգի խտրութեան կրթութիւն տուող բոլոր վարժարաններն ալ կ'օգտուին անկէ, և ատոնց մէջ կան նաեւ Իզմիրի Իթթիհատ վէ Թէրագգը վարժարանին պէս կրթական հաստատութիւններ։

Այսպէս, Իզմիրի վիճակահանութեան շնորհիւ մարդ թէ կը շահի և թէ հայրենիքին ծառայած կ'ըլլայ։ Ուստի ժողովրդեան կը յանձնարարենք սոյն վիճակահանութիւնը, յուսալով որ այդ ազնուութիւնը ցոյց պիտի տան։

Տոմսակները կը ծախուին և պարգեւները անմիջական կերպով կը վճարուին ԻԶՄԻՐԻ ՆԷՃԱՑԻԷ (Մօքօֆ) փողոցը ՄՕՐՏՕԽԱՅ ԼԷՎԻ ԷՖ. ի դրամատունը թիւ 10 գրասենեակը. և Նըլարդ Ֆէրխանէի մէջ, ՊԷՆԻԱՄԻՆ ՏԷՎԻՏՍԱՍ ի գրասենեակը։ Կ. Պոլսոյ մէջ տոմսակ գնման և պարգեւներու գանձման համար պէտք է դիմել Կամարըլթին գլուխը Վալիտէ Սուլթան խան, թիւ 15. վիճակահանութեան ընդհանուր ներկայացուցիչ ՏԷՎԻՏՍԱՍ ՎԷՆԹՈՒՐԱՅԻ դրամատունը։ Սոյն վիճակահանութեան տոմսակները կը ծախուին նաեւ բոլոր լումայափոխներուն քով։ =6=

ՌՕՅԱԼ ԷՔՍՉԷՆՃ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽԸ 5,250,000 ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻԷՆ ԱՒԵԼԻ

Ծովային Ապահովագր. Ընկերութիւն
ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ ՎՏԱՆԳՆԵՐՈՒ
ՇՈԳԵՆԱՒԵՐՈՒ ԵՒ ՄԱԿՈՅԿՆԵՐՈՒ ՄԻՋՈՑԱՒ
ՈՒ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՐԿԱԾՆԵՐՈՒ ԵՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ ԴԷՄ
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԳԼԽԱՒՈՐ ՔԱՂԱՔՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել՝
ԸՆԴՀ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐՈՒՆ՝
ՔԼԻՖՓԸՐԴ, ՖՕՔՍՕՆ Տ. ՔՕՒՐԹԷՆԼԻ ՑԷԱՐՑ
Ղալաթիա, թիւ 6, 7 եւ 8, Պէրէքէթ խան 14–52

ضایع اوراق

بك اوغلندن غلطه ریختمنه قدر برایپك مندیل ایچنده بعض اوراق ضایع ایدلمشدر بولان‌ذواتك لطفاً غلطه‌ده (آره‌ولك » غزته‌سی اداره خانه‌سنه تسلملری رجا اولنور .

ارسلانلی مغازه

فوق‌العاده تنزیلات
هرجنس اینکلی ویوکلی اقمشه تجارتخانه‌سی
استاوروژ . ماوریدیس
سلطان حمام نومرو ۳

مغازه‌مزك هدمی مناسبتیله اشبو ۱۳۲۷ سنه‌سی نیسانك ۱۵ نجی کوندن اعتباراً مغازه‌ده موجود اشیا واقمشه‌نك فروختنه ابتدار اولنه‌جقدر .

فرصتدن استفاده ایدیکز

Cie Russe
Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբաթական երթեւեկութիւններ

ՅՈՒՆՈՒԱՐ
Կիր. 16 8 Իզմիր, Պիրէօս, Աղեքսանդրիա. առաւօտեան ժամը 11ին։
Բշ. 27/9 Սէվաստոպոլ. ժամը 10ին։
Գշ. 28/10 Տարտանէլ, Իզմիր, Քիօս, Հռոդոս, Մէրսին, Իսքէնտէրուն, Թրիպոլի, Պէյրութ, Հայֆա, Եաֆա, Բօռ-Սայիտ և Աղեքս. ժամը երեկոյեան 4ին։
Եշ. 30/12 Օտեսա. առաւօտ. ժամը 10ին։
Եշ. 30/12 Ինէպոլի, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Րիզէ և Պաթում. ժամը 10ին։
Ուր. 1/14 Օտեսա. իրիկուան ժամը 4ին։
Կիր. 2/15 Իզմիր, Պիրէօս և Աղեքսանդրիա. առաւօտեան ժամ 11ին

فرنکینك برشیرینغه ایله تداویسی

دوقتور اوغورلیان

برکه پروفسور اورلیخك کشف ایتدیکی ٦٠٦ یعنی « سالوارسان » نام علاجه فرنکی‌یی برشیرینغه ایله تداوی ایتدیکی کبی یکی واسکی بل صغوقلغی مشانه وبوبرك خسته‌لقلرینی ازبر مدت ظرفنده تداوی ایتمکله معروف طبیب موی‌الیه هرکون صباحدن اقشامه‌قدر سرکه‌جیده زاموای جادسنده «فبوس» فطوغراف‌خانه‌سنك نجی قات معاینه خانه‌سنده خسته قبول ایدر .

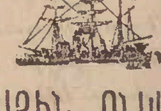

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՒՍՏՐԵԱՄԵՐԻԿԵԱՆ

(Cie. de navigation Austro-Americana)

ԱՆԴՐԱՏԼԱՆՏԵԱՆ 45 ՇՈԳԵՆԱՒ

Կանոնաւոր մեկնում ամէն հինգշաբթի օր։ Մասնաւոր դիւրութիւններ կ'ընծայէ մեր հայ համբորդներուն։ Շոգենաւերը կրկին պտուտակ ունին։ Մնանդր խնամուած է։ Ելեկտրական օդափոխում և լոյս։ Մարքոնիի դրութեամբ անթել հեռագիր։ Բժիշկ և դեղ ձրի։

Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել գլխաւոր գործակալութեան։

Ղալաթիա, Շարապ իսկէլէսի փողոց, Լոյտ Օթրիշիէն գործակալութեան նախկին շէնքին դիմաց և Արապեան խանին վերեւ, թիւ 24։
Ընդհ. գործակալ
ԹԷՕՏՈՐ ՔՈՒՐՈՒՋԻ

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ